नौमूले गाउँपालिका दैलेख

पालिकास्तरीय शैक्षिक पार्श्वचित्र

Local Level Education Profile

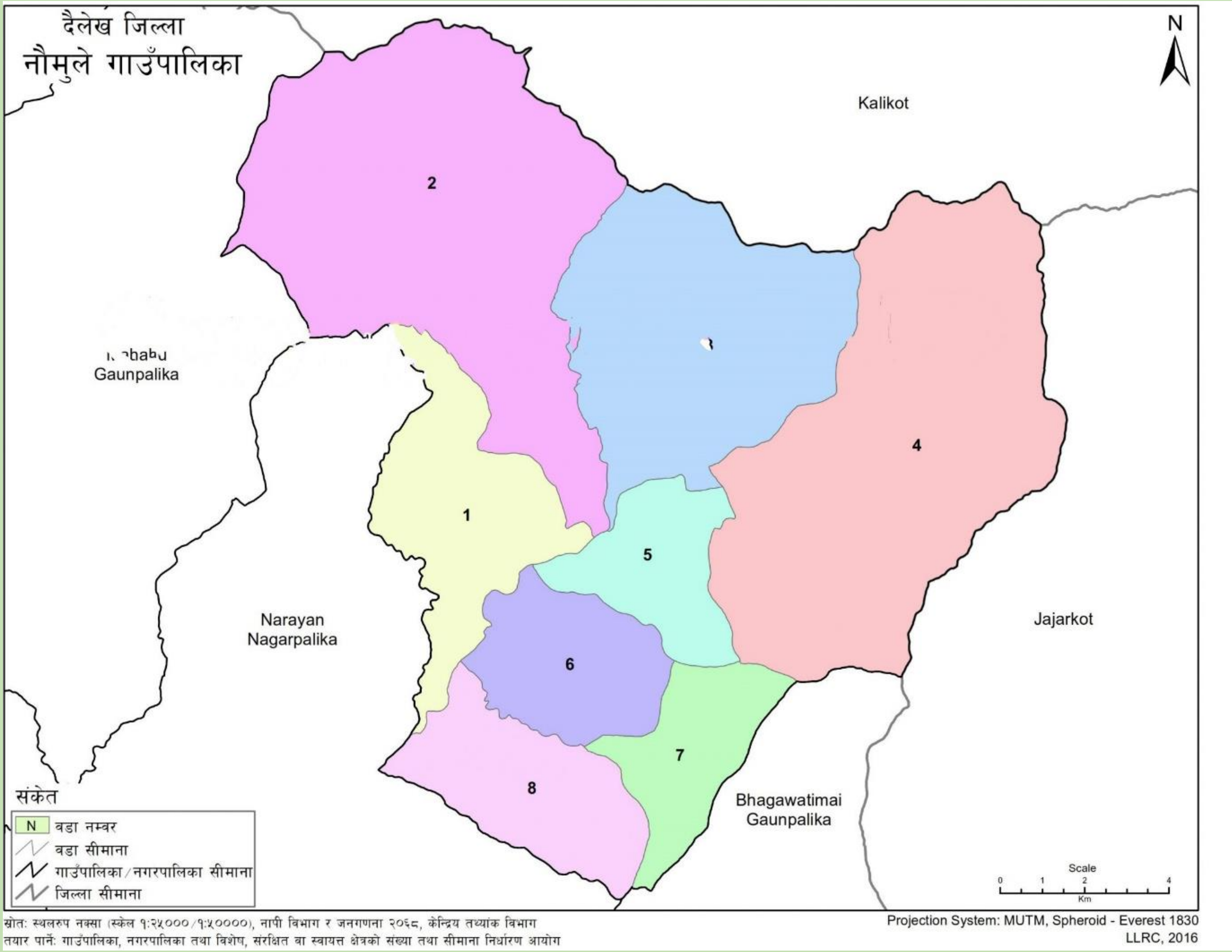

स्थानीय सरकार

नौमूले गाउँपालिका दैलेख

कर्णाली प्रदेश

२०७९

शैक्षिक पाश्वर्वचित्र, नौमूले गाउँपालिका दैलेख २०७९ — २०८९

नौमूले गाउँपालिका दैलेखको कार्यपालिकाबाट स्वीकृत तथा सिफारिस:

नौमूले गाउँपालिका दैलेखको गाउँसभाबाट प्रमाणित:

सल्लाहकार

श्री छविराम सुबेदी, गाउँ पालिका अध्यक्ष नौमूले गाउँपालिका दैलेख

श्री गंग बहादुर शाही, गाउँ पालिका उपाध्यक्ष नौमूले गाउँपालिका दैलेख

श्री रेशम बहादुर बुढा, प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत नौमूले गाउँपालिका दैलेख

गाउँ शिक्षा पाश्वर्वचित्र निर्माण कार्यदलका सदस्यहरु :

संयोजक: श्री दिपक कुमार हमाल

सदस्य : श्री नगेन्द्र बहादुर सिंह
सदस्य : श्री लाल बहादुर चन्द
सदस्य : श्री इन्द्र बहादुर सलामी
सदस्य : श्री शिवलाल जैशी
सदस्य : श्री रविन्द्र प्रसाद शर्मा
सदस्य : श्री टोप बहादुर चन्द
सदस्य : श्री पदम प्रसाद जैशी
सदस्य : श्री मान बहादुर रावत
सदस्य : श्री काँशिराम शर्मा
सदस्य सचिव : श्री अनिशा थारु

सदस्य : श्री करिमा सुनार
सदस्य : श्री प्रदिप खड्का
सदस्य : श्री मणी रुपाखेती
सदस्य : श्री कमल बहादुर थापामगर
सदस्य : श्री जिवनराज खत्रि
सदस्य : श्री गंगाराम सापकोटा
सदस्य : श्री लाल बहादुर पुन मगर
सदस्य : श्री कमल थापामगर
सदस्य : श्री देबेन्द्र बहादुर कठायत

शिक्षा पाश्वर्वचित्र लेखन सहजीकरण

श्री लोक बहादुर खड्का

आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग

विश्व शिक्षा

विषयसुचि

खण्ड १ परिचय 5

१पृष्ठभूमी १. 5

१उद्धेश्य २. 6

१.३ औचित्य तथा महत्वहरु 6

१.४ विधि 6

१.५ सिमाहरु 7

खण्ड २ गाउँपालिकाको आधारभूत भौतिक तथा प्रशासनिक अवस्था 7

२भौगोलिक अवस्थिति १. 7

२प्रशासनिक विभाजन २. 8

खण्ड ३ गाउँपालिकाको जनसंख्याको स्थिति 9

३.१ लिङ्गको आधारमा जनसंख्याको विवरण 9

३उमेरका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण २........ 9

३वडागत आधारमा जनसङ्ख्या विवरण ३. 11

३.४ समकक्ष र उच्च स्तरको शिक्षा 12

३.५ साक्षरताको विवरण 13

खण्ड ४ नौमूले गाउँपालिकाको शिक्षाको स्थिति 14

४.१ दश बर्षीय शिक्षा योजनाको संक्षेपीकरण 14

४.१.१ दुरदृष्टि 14

४.१.२ लक्ष्य 15

४.१.३ उद्देश्यहरु 15

४.२ नौमूले गाउँपालिकाको साक्षरताको अवस्था 15

४.३ नौमूले गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण 16

४.४ गाउँपालिकामा सञ्चालित शिक्षण संस्था 17

४.५ साक्षरताको विवरण 18

४.६ उच्च शिक्षा 18

४. ७ बालविकास 18

४.८ शिक्षकहरुको विवरण 19

४.९ विद्यार्थीहरूको विवरण 19

४.१० नौमूले गाउँपालिकाको जातिगत विवरण विद्यार्थी विवरण.. 20
४.११ नौमूले गाउँपालिकाको अपाङ्गताको विद्यार्थी विवरण... 22
४प्राविधिक तथा व्यवसायिक धार १२. 23
४उच्च शिक्षा १३. 23
४गाउँपालिका को शिक्षकको विवरण नौमूले १४. 24
४.१५ नौमूले **गाउँ**पालिकाको शैक्षिक सूचकहरुको विवरण... 25
४.१६ सक्षमताका सुचकहरु... 26
४ १७.कक्षागत सिकाई उपलव्धी तथा विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धिको विवरण 27
४१८. पालिकाको विद्यालयहरुको भौतिक सँग सम्बन्धित विवरण 27
४गाउँपालिकाको विद्यालयहरुको शिक्षणसिकाइ तथा सिकाइ सामग्री केन्द्रित विवरण १९................ 28
४.२० गाउँपालिकाको विद्यालयहरुको ब्यवस्थापन तथा सुशासन सम्बन्धि विवरण....................... 28
४ पालिकाको २१.PMEC सम्बन्धित विवरण... 29
४.२२ यस गाउँपालिकाको चालु आवमा कार्यान्वियन रहेका शिक्षाका कार्यक्रमहरु........................ 29
खण्ड ५ शिक्षाको स्थितिसँग सम्बन्धित तथ्यांकको विस्तृतीकरण 30
५.१ गाउँ शिक्षा समितिको विवरण 30
५.२ सामाजिक विकास समितिको विवरण 30
५.३ शिक्षा क्षेत्रको योजना निर्माण समितिको विवरण 30
५.४ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीको विवरण 31
५.५ सामुदायिक विद्यालय तर्फ रहेको विद्यालयगत दरबन्दी संख्या....................................... 31
५.६ सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत प्रधानाध्यापकहरुको विवरण....................... 34
५.७ संस्थागत विद्यालहरुको विस्तृत विवरण 37
५.८ विद्यालहरुको विस्तृत विवरण 37
६ सन्दर्भ सामग्रीहरु 39
७ महत्वपूर्ण लिंकहरु... 39
८ शैक्षिक गुणस्तर सुधार 39
सन्दर्भ सामग्रीहरु... 43

खण्ड १ परिचय

१.१ पृष्ठभूमी

शिक्षा सामाजिक तथा आर्थिक रुपान्तरणको मूल दस्तावेज हो । शिक्षाको माध्यमबाट नै व्यक्तिले आफ्नो समाज,समुदाय र राष्ट्र तथा अन्तराष्ट्रिय परिवर्तनका लागि सशक्त भूमिका खेलेको हुन्छ। त्यसैले समाज समुदाय रुपान्तरण तथा परिवर्तन सामाजिकिकरण, सामाजिक न्याय, शान्ति स्थापनाको आधार आर्थिक वृद्धि तथा वातावरण संरक्षणको एक प्रभावशाली स्रोत माध्यमका रुपमा शिक्षा रहँदै आएको छ। शिक्षाले मानव संशाधनको विकास तथा असल राष्ट्र निर्माणमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ। नौमूले गाउँपालिकाको शिक्षा विकास नै समग्र गाउँपालिकाको विकासको एक प्रमुख आधार हो। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ६ (२४) मा योजना तयारको सन्दर्भमा नीतिगत व्यवस्था भएको छ। जसमा गाउँपालिकाको आफनो क्षेत्राधिकारको विषयमा आवधिक वार्षिक, क्षेत्रगत योजनाहरु बनाउनुपर्ने यसरी योजना बनाउँदा संघ र प्रदेश सरकारको नीति लक्ष्य तथा उद्धेश्यसँग तादात्मीयता कायम गर्नुपर्ने वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन लैंगिक समानता तथा लैंगिक समता सामाजिक समावेशीकरण विपद व्यवस्थापन , वैकल्पिक सिकाई सहजीकरण सुशासन आदि पक्षलाई ध्यान दिनुपर्ने, छिटो र उच्च प्रतिफल दिने रोजगारीमूलक दिगो एवम् सामाजिक न्याय अभिवृद्धि विषयलाई प्राथमिकता दिने, स्थानीय तहले मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूचि तयार गर्नुपर्ने, सहभागितामूलक योजना तर्जुमाको पद्धति अवलम्वन गर्ने र सरोकारवालाहरुको अधिकत्तम सहभागिता सुनिश्चित गर्ने जस्ता क्षेत्रहरु को विषयमा नीतिगत व्यवस्था भए वमोजिम नै क्षेत्रगत योजना तयार गर्नु नीतिगत व्यवस्था रहेको छ। यस्तो प्रकारको शिक्षा योजना तयारका साथै वार्षिक योजना तय गर्नका लागि शैक्षिक तथ्यांकको अति आवश्यक हुन्छ। कार्यान्वयन नभएका शैक्षिक, भौतिक, आर्थिक तथा विभिन्न गतिविधिहरुको प्रगति समिक्षाको विश्लेषण गर्न पनि शैक्षिक तथ्यांक अपरिहार्य रहेकोछ।

स्थानीय शिक्षा पाश्र्वचित्र एक स्थानीय तहको समग्र शैक्षिक, आर्थिक, भौतिक, सामाजिक तथा विविध अवस्थालाई समेटेको मूल दस्तावेज हो भने यसमा स्थानीय तहको शिक्षा क्षेत्रको विशेषतः सम्पूर्ण तथ्यांक तथा सूचांकहरुको प्रस्तुती विश्लेषण गरिएको हुन्छ। यो एक स्थानीय तहको योजना तथा नीति निर्माणमा पथप्रदर्शक तथा अभिन्न अंग मात्र नभएर एक सूक्ष्म योजना निर्माणको एक अभिन्न साधन पनि हो । यसलाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिक तथा परिमार्जित गर्दे लगिनेछ । विभिन्न राष्ट्रिय नीतिहरु जस्तै उच्च स्तरिय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग प्रतिवेदन २०७५ तथा विधालय क्षेत्र विकास योजनाले क्ष्भ्ःक्ष्क् मा आधारित पाश्र्ववचित्र तयार गरी शिक्षामा भएको प्रगति तथा तथ्यमा आधारित साधन विकास गरि अनुगमन गर्ने कुरा उल्लेख गरेको छ भने स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७५ को ६.१२.३ मा पनि हरेक स्थानीय तहले वस्तुगत विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। त्यसैगरि नेपालको संविधानको अनुसूचि ८ अन्त्तगत स्थानीय तहको अधिकारको सूचिको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्यांक तथा अभिलेख तयार पार्ने अधिकार स्थानीय सरकारको रहेको स्पष्ट उल्लेख गरिएको छ। पन्ध्रौं योजनाले पनि गाउँपालिकाहरुको तथ्यांकिय आधार तयार गर्ने कार्यलाई नीतिगत प्राथमिकता दिईएके र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयद्धारा जारी गाउँको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने कार्य २०७५ ले विकास योजना सम्वोधनका लागि गाउँपालिकाहरुको भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक, वातावरणीय तथा जनसांख्यिक सूचनाहरुलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख भएको छ यसका साथै क्षमता विकास

कार्यशालाको सिप विकास तथा दिशा निर्देशलाई समेत मध्यनजर गर्दे यो नौमूले गाउँपालिकाको शिक्षा पाश्र्वचित्र तयार गरिएको छ ।

१.२ उद्धेश्य

यो शिक्षाको पाश्र्वचित्र तयार गर्नुको मुख्य उदेश्यहरु तपसिल बमोजिम रहेका छन् ।

- ☐ शिक्षा क्षेत्रमा छरिएर रहेका शैक्षिक तथ्यांकहरुलाई एकिकृत गर्नु ।
- ☐ गाउँपालिका भित्रको शैक्षिक अवस्था पत्ता लगाउनु ।
- ☐ स्थानिय तहको निति तर्जुमा, योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न आधार पहिचान गर्नु ।
- ☐ विभिन्न कार्यक्रमहरुको अनुगमन तथा प्रगतीको विश्लेषण गर्नु ।
- ☐ शिक्षा क्षेत्रमा समतामुलक विकासका लागी उपयुक्त कार्यक्रमहरु तय गरी कार्यन्वयन गर्नु ।

१.३ औचित्य तथा महत्वहरु

नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा सामन्य प्रशासन मत्रालयले निर्देशन गरे बमोजिम गाउँपालिका नगरपालिकाहरुले आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागी भरपर्दो तथ्याङ्कीय आधार तयार गर्नुपर्ने दायित्व रहेको छ । गाउँपालिकाको भावि योजना तथा कार्यक्रम र निति निर्माणको कामलाई आधार प्रदान गर्ने उदेश्यका साथ तयार गरिएको पाश्र्वचित्रले तुलनात्मक अध्ययनका लागी त्यस ठाँउको बस्तुस्थिति सम्बन्धि जानकारी स्पष्ट हुनु जरुरी छ । गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानको आवश्यकतामा आधारीत विकासका कार्यक्रम तथा रणनितिक योजना तर्जुमा गर्नका लागी यस अध्ययनले नौमूले गाउँपालिकालाई सहयोग गर्नुका साथै समानुपातिक विकासमा अन्य सरोकारवालाहरुलाई समेत यस क्षेत्रको तथ्य परक जानकारी प्रदान गर्दछ । यसका अलवा यो अध्ययन सम्बन्धित क्षेत्रका संघ सस्थाका एवंम अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, शिक्षाकर्मी, समाजसेवी लगायत सरोकारवालाहरुलाई पनि उपयोगी हने भएकोले यस अध्ययनको महत्व रहेको प्रस्ट हुन्छ । साथै यो पाश्र्वचित्रको प्रयोग तपसिल वमोजिम हुन सक्ने भएकोले यसको थप महत्व र औचित्य रहेको स्पष्ट हुन्छ ।

- ☐ स्थानियस्तर, जिल्ला र राष्ट्रिय अवस्थाको पहिचान तथा तुलना गर्ने ।
- ☐ तथ्याङ्कमा आधारीत निर्णय, योजना निर्माण तथा अनुगमन गर्ने ।
- ☐ स्थानिय तहको लक्ष्य निर्धारण गर्ने ।
- ☐ विद्यार्थीको उपलब्धी सुधारको निम्ती रणनिति तयार गर्ने ।
- ☐ तथ्यांकको आधारमा शिक्षामा सुधारको लागी सुझावहरु प्रदान गर्ने ।

१.४ विधि

यो पाश्र्वचित्र निर्माणको लागी तपसिलको प्रक्रिया अपनाइएको छ ।

- ☐ एक कार्यदल तयार गरिएको ।
- ☐ कार्यदलले पाश्र्वचित्रको ढाँचामा अध्ययन तथा पुनरालोकन गरेको ।
- ☐ गाउँपालिका ,जिल्ला तथा पहुँचमा भएका सुचनालाई एकिकृत गर्ने काम गरिएको ।
- ☐ प्राप्त नहुने सुचनाहरुलाई विद्यालयबाट संकलनका लागी ढाँचा विकास गरी विद्यालयका प्र.अ. मार्फत संकलन गरिएको ।

- ☐ सबै सुचनालाई पाश्र्वचित्रको ढाँचामा प्रस्तुत गरी पहिलो ड्राफ्ट तयार गरिएको ।
- ☐ पाश्र्वचित्रलाई अन्तिम रुप दिइ सकेपछि गाउँ शिक्षा समिति बाट स्वीकृती प्रदान गरिएको ।

१.५ सिमाहरु

यस नौमूले गाउँपालिकाको पाश्र्वचित्र निर्माण गर्ने क्रममा विभिन्न पक्षहरुको अभिलेख,रेर्कड, दस्तावेज तथा तथ्यांकलाई आधार मानि तपशिलमा उल्लेखित स्रोतहरुलाई प्रयोगमा ल्याइएको छ ।

! IEMIS Dashboard , EGRP, CBS, CEHRD/FLASH REPORT

२ वडा तथा गाउँपालिकाको रेकर्ड तथा तथ्यांक अभिलेख ।

३ विद्यालयहरुको समग्र शैक्षिक तथ्यांक ।

खण्ड २ गाउँपालिकाको आधारभूत भौतिक तथा प्रशासनिक अवस्था

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

भौगोलिक अवस्थाको उपयोग तथा क्षेत्रफल यस नौमूले गाँउपालिकाको क्षेत्रफल २२८।८९ वर्ग कि।मि। छ । यो गाँउपालिका ० डिग्री देखि ८१ डिग्री सम्मको भिरालोपना भएको पहाडी खुला उपत्यका र खोच, खोलाको चौडाई खुला समतल र मध्येम भिरालोपन को भौगोलिक स्वरुप भएको माथिल्लो क्षेत्र धेरै भिरालो दक्षिणी भाग पहाडी मोहडा रहेको छ । समुन्द्री सतह देखि न्यूतम ९८० मिटर र अधिकतम ४१६८ मिटर उचाइ रहेको छ । या गाँउपालिकाको सदर मुकाम नौमूले बजार ९८५ मिटरको उचाइमा रहेको छ । यस गाँउपालिकाको कूल भूभाग मध्ये १३८ ९४८३.वर्ग कि .मिवनजंगल., ४९.वर्ग कि ८२५२८.मिहेक्टर क्षेत्रफल खेति योग्य जमिनले ४४४०तथा . ढाकेको छ ।

भौगोलिक अवस्थाः	पहाडै पहाड तर कहि कतै ५ प्रतिशत समथर रहेको छ
क्षेत्रफलः	२२८.वर्ग कि ८९.मि .
कृषियोग्य जमिन	४९.वर्ग कि ८२५२८.मि .
वनजंगल क्षेत्र	१३८.वर्ग कि ९४८३.मि .
समुद्र सतहदेखिको उचाई	न्यूतम ९८० मिटर र अधिकतम ४१६८ मिटर

राजनैतिक विभाजन यो गाँउपालिका साविकका नौमूले,तोली,वालुवाटार,द्धारी कालिका,चौराठा र सल्लेरी गाउँ विकास समितिहरुलाई समावेश गरी नौमूले गाँउपालिका २०७३ फागुन २७ गते स्थानीय तहहरुको पुर्नसंरचना हुँदा विधिवत रुपमा स्थापना भएको हो । योगाँउपालिका ८ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको छ , जसमा सविकको तोली गा वि स वडा नं १ बालुवाटार २, द्धारी ३,कालिका ४, नौमूले ५,सल्लेरी ६ र ७ चौराठा न ८ . छोएको छ ।

यस गाँउपालिकाको नामाकरण गरिदा नै नौ वटा पानीका मुलको नामबाट नौमूले गरिएकोले यो गाँउपालिका धार्मिक तथा सांस्कृतिक रुपले पनि भरिपूर्ण रहेको छ । द्धारी झरना, द्धारी हाईड्रोपावर, नौमूले हाईड्रोपावर,पदम खोला हाईड्रोपावर,लोहोरेहाईड्रोपावर,महावु गाँथ,तीन चुले हिमाल , भुँसु गुफा, वासुकी गुफा,मालिका बासुकीधारायहाँका महत्वपुर्ण धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरु हुन् ।

२.२ प्रशासनिक विभाजन

गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचय नेपालको संविधान २०७२ ले संघीय राज्यको निर्माणका साथै तिन तहको राज्य प्रणालीको व्यवस्था गरे अनुरुप साविकका स्थानीय निकायहरु स्थानीय तहमा परिणत भएका छन संविधानले स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाएको छ, राज्य शक्ति एक ठाउमा केन्द्रित नगरी विभिन्न तह र तप्काबाट प्रयोग गर्ने ब्यबस्था भए अनुरुप जलविद्युत“,जडिवुटी,पर्यटन,पूर्वाधार व्यावसायिक कृषि र सुशासन नौमूलेका मुल आधार,” यहि मुल नारा लाई आत्मसाथ गर्दै दैलेख जिल्ला लाई पनि ४ नगरपालिका र ७ गाउँपालिका गरी ११ वटा स्थानीय तह गठन भएको छ, ७ वटा गाउपालिका मध्ये नौमूले गाउँपालिका दैलेख जिल्लाको पुर्वी भेगमा अवस्थित एक सुन्दर र प्राकृतिक श्रोतले सम्पन्न गाउँपालिका हो, यस गाउँपालिकामा साविकका ७ गाविस मिलेर वनेको छ । यो गाउँपालिका ८१ डिग्री ४३' १३.३४" देखि ८१ डिग्री ५५' ३६.२४" देशान्तर र २८ डिग्री ४९' ५४.३९" देखि २८ डिग्री १' १०.१५" अशांश सम्म फैलिएको छ । यस गाउँपालिको क्षेत्रफल २२८.८९ वर्ग कि. मि. र जनसख्या १९६८७ जना रहेको छ । यस गाउँपालिका लाई भौगलिक अवस्था र जनसंख्याको अनुपात अनुसार ८ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ, यस गाउँपालिको केन्द्र साविकको नौमूले गाविसको भवन नौमूलेमा रहेको छ । करिव ८५ प्रतिशत हिन्दु धर्मालम्वीको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकामा मगर, बाहुन, क्षेत्री, ठकुरी, दलित, जनजाती, दलित तथा अल्पसंख्यक समुदायको बसोवास रहेको छ । यस क्षेत्रको प्रसिद्ध धार्मिक स्थलको रुपमा रहेको नौमूलको नामवाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको हो । अन्य धार्मिक तथा ऐतिहाँसिक स्थलहरुको रुपमा द्धारी झरना, तोली गुफा आदि रहेका छन ।

साविकका गा.वि.स.अनुसार गाँउपालिकाको वडा विभाजन तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । तालिका न.१ नौमूले गाँउपालिकाका साविकका गा.वि.स.हरुको विवरण ।

वडा न.	समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु	साविकका वडा नं.	जनसंख्या
१	तोली	१—९	३४४६
२	बालुवाटार	१—९	३३१०
३	द्धारी	१—९	२६८१
४	कालिका	१—९	२२९९
५	नौमूले	१—९	१६१९
६	सल्लेरी	१—५	२१९४
७	सल्लेरी	६—९	१७०२
८	चौराठा	१—९	२४३६

जम्मा	१९६८७

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

खण्ड ३ गाउँपालिकाको जनसंख्याको स्थिति

३.१ लिङ्गको आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्षेत्र	गाउँपालिका	समग्र जिल्ला
पुरुष	९४९१	१२०७७४
महिला	१०१९६	१३१५३९
जम्मा	१९६८७	२५२३१३
घरपरिवारको संख्या	४२२३	५४६१०
पुरुष प्रतिशत	४८.२१	४७.८७
महिला प्रतिशत	५१.७९	५२.१३

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

माथिको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा यस गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने मानिसहरुको लिङ्गको विवरणलाई अध्ययन गर्दा यस पालिकामा कूल जनसंख्या १९६८७ मध्ये पूरुषको जनसंख्या ९४९१ अर्थात् ४८.२१ प्रतिशत महिलाको जनसंख्या १०१९६ अर्थात् ५१.७९ प्रतिशत, औसत घरको आकार ४.६६ र लैंगिक दर ९३.०९ रहेको तथ्यांकबाट प्रष्ट हुन आएको छ ।

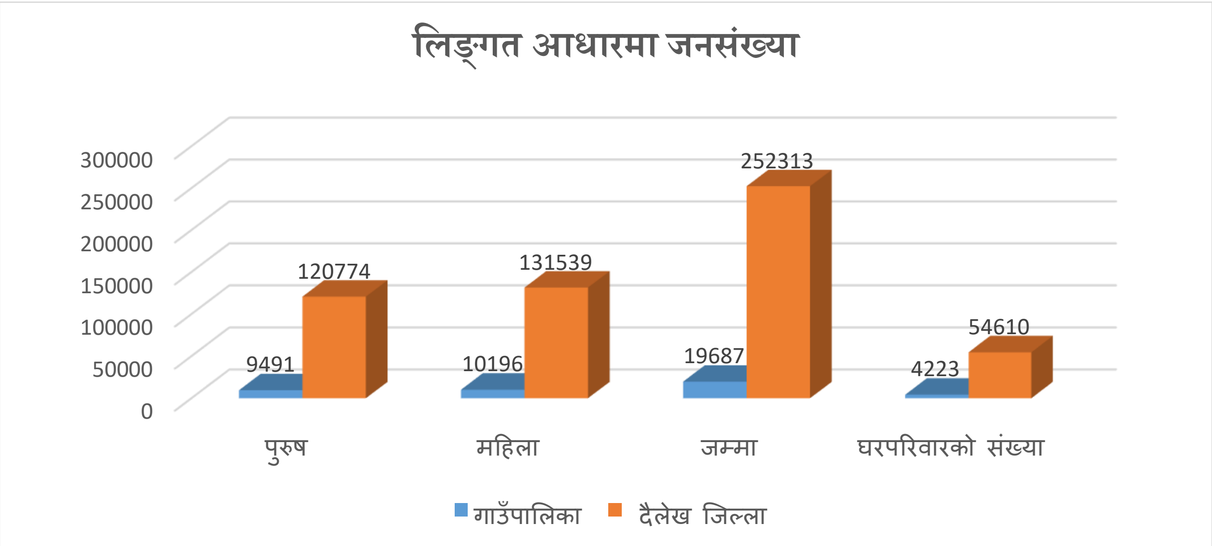

३.२ उमेरका आधारमा जनसङ्ख्याको विवरण

उमेरको वर्गीकरण	पुरुषको जनसंख्या	महिलाको जनसंख्या	जम्मा जनसंख्या

९५+	३	५	८
९०-९४	११	८	१९
८५-८९	११	१४	२५
८०-८४	३२	३३	६५
७५-७९	८६	८६	१७२
७०-७४	१५५	१८९	३४४
६५-६९	२०८	२११	४१९
६०-६४	३११	३२७	६३८
५५-५९	३५७	३२४	६८१
५०-५४	४७९	५१०	९८९
४५-४९	३४२	४१९	७६१
४०-४४	४००	५२४	९२४
३५-३९	४३९	५७३	१०१२
३०-३४	६१६	६५७	१२७३
२५-२९	७५३	८८४	१६३७
२०-२४	९०८	११२२	२०३०
१५-१९	११६५	११८१	२३४६
१०-१४	११८२	१२१७	२३९९
०५-०९	१०८२	९९९	२०८१
००-०४	९५१	९१३	१८६४
जम्मा	९४९१	१०१९६	१९६८७

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

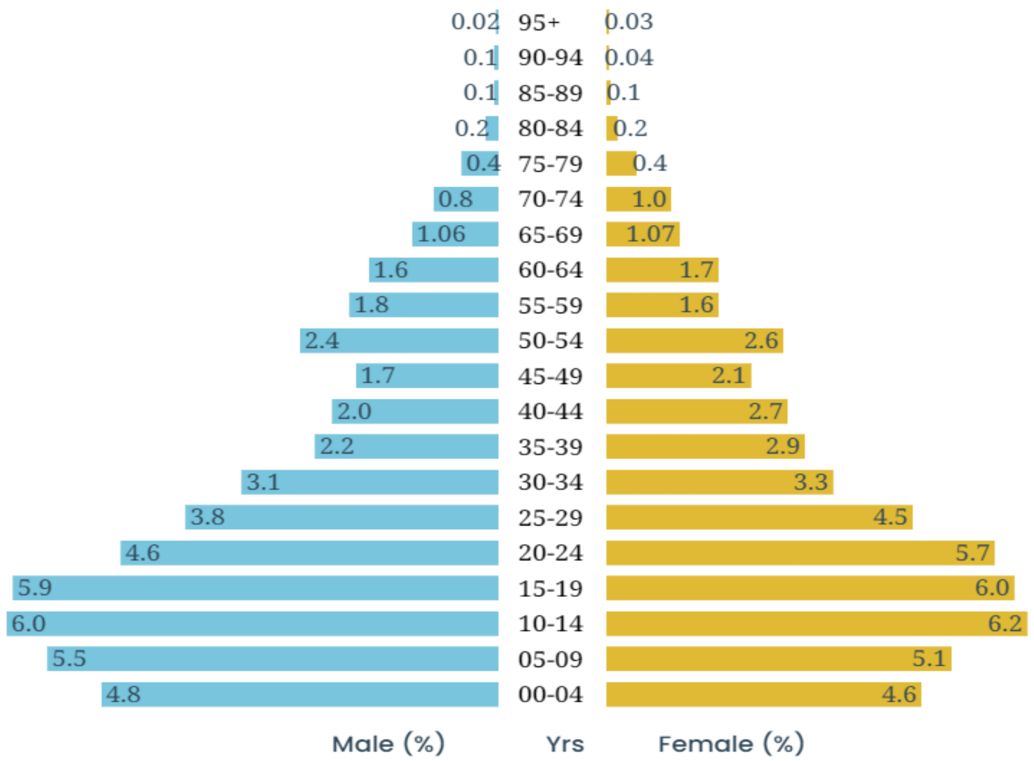

उमेरका आधारमा नौमूले गाउँपालिकाको जनसंख्यालाइ विष्लेशण गर्दा सबै भन्दा बढी जनसंख्या १० वर्ष देखि १४ बर्ष सम्मको उमेर समुह रहेको छ जसको जम्मा जनसंख्या ११८२ जना रहेको छ भने जसमा महिलाको जनसंख्या १२१७ जना रहेको छ भने परुषको जनसंख्या २३९९ जना रहेको छ। समग्रमा हेर्दा ५ देखि १९ वर्ष सम्मको जनसंख्या धेरै देखिन्छ। माथीको चित्रलाइ हेर्दा वालवालिकाहरुको र युवाहरुको जनसंख्या बढी देखिन्छ भने ६० वर्ष भन्दा बढी उमेरको जनसंख्या कम देखिन्छ जुन भोलीको उत्पादनको लागी उपयोग हुन्छ भने शिक्षा प्रदान गर्नु पर्ने हिसावले हेर्दा शिक्षालाइ व्यवसायीक रोजगारमुखी तथा उत्पादनमुखी बनाउन आवश्यक देखिन्छ।

३.३ वडागत आधारमा जनसङ्ख्या विवरण

वडाअनुसार उमेरगत जनसंख्या वितरणको विवरण यस गाँउपालिकाका ८ वटै वडा हरुको वडा अनुसार जनसंख्या वितरणको विवरण लाई विश्लेषण गर्दा सवैभन्दा बढी वडा न.१ मा ३४४६ रहेका छन् भने सबै भन्दा कम जनसंख्या वडा न ५ मा १६१९ रहेका छन्। यहाँको जनसंख्यामा पुरुष ९४९१ र महिला १०१९६रहेकोमा जम्मा १९६८७ जनसंख्या रहेको छ।

नौमूले गाउँपालिकाको लिङ्ग अनुसारको जनसंख्याको विवरण

वडा	घरपरिवारको संख्या	जनसंख्या			औसत घरको आकार	लिङ्ग अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	८३२	३४४६	१५९८	१८४८	४.१४	८६.४७
२	६७२	३३१०	१६१७	१६९३	४.९३	९५.५१
३	५४३	२६८१	१३४८	१३३३	४.९४	१०१.१३

४	४८७	२२९९	११४८	११५१	४.७२	९९.७४
५	३८०	१६१९	७६४	८५५	४.२६	८९.३६
६	४४७	२१९४	१०५७	११३७	४.९१	९२.९६
७	३०३	१७०२	८४१	८६१	५.६२	९७.६८
८	५५९	२४३६	१११८	१३१८	४.३६	८४.८३
	४२२३	१९६८७	९४९१	१०१९६	४.६६	९३.०९

स्रोत: केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

नौमूले गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्या विवरण ८ वटै वडा हरुको जम्मा घरधुरी संख्या ४२२३ रहेका छन्। जस मध्ये वडा न.१ मा सवैभन्दा धैरै ८३२ घरधुरी रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.७ मा ३०३ छन्। यसै गरी क्रमश कम देखि धैरैमा वडा न. २ मा ६७२, वडा न.८ मा ५५९, वडा न.३ मा ५४३, वडा न.४ मा ८४७, वडा न.६ मा ४४७, वडा न. ५ मा ३८० घरधुरी रहेका छन् जसलाई स्तम्भ चित्रमा निलो रंगको संकेतमा देखाईएको छ। वडा अनुसार जनसंख्या वितरणको विवरण लाई विश्लेषण गर्दा सवैभन्दा बढी वडा न.१ मा ३४४६ रहेका छन् भने सबै भन्दा कम जनसंख्या वडा न ५ मा १६१९ रहेका छन्। यहाँको जनसंख्यामा पुरुष ९४९१ र महिला १०१९६ रहेकोमा जम्मा १९६८७ जनसंख्या रहेको छ।

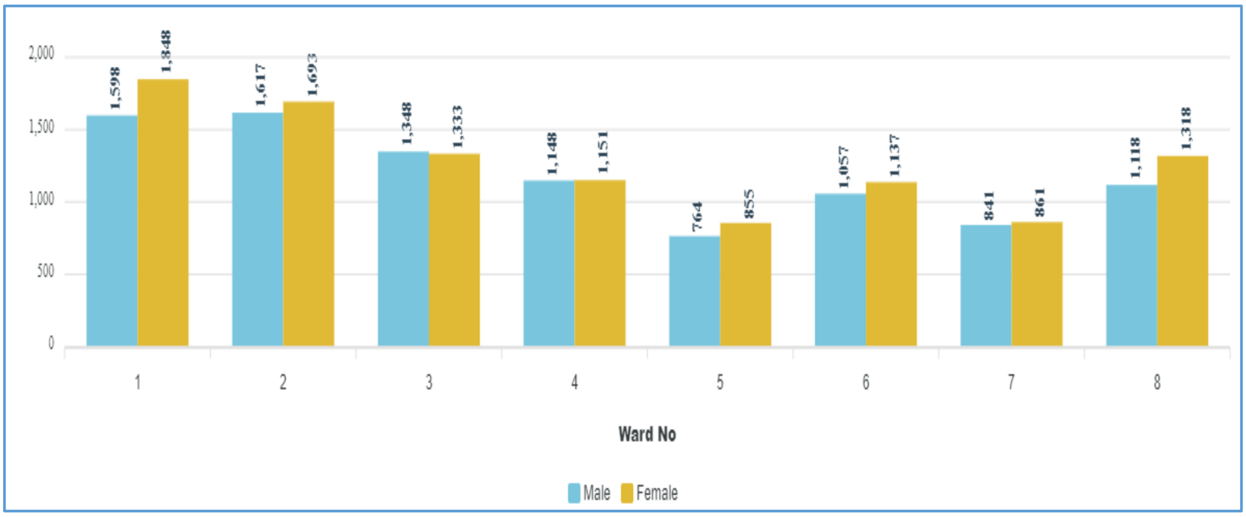

लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण लिङ्गका आधारमा जनसंख्याको विवरण लाई विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा बढी महिला वडा नं २ मा १६१७, पुरुषको जनसंख्या वडा नं १ मा १८४८ रहेको देखिन्छ। यसै गरी जनसंख्यामा सवैभन्दा कम जनसंख्या वडा न. वडा न.७ मा ३०३ छन जसमा २४६५ पुरुष र २४२६ महिला रहेका छन् भने सवैभन्दा कम वडा न.४ मा १६१९ जनसंख्या रहेका छन्। जसमा ७६४ पुरुष रहेका छन भने ८५५ महिलाको जनसंख्या रहेको छ। उल्लेखित जनसंख्या लाई स्तम्भ चित्रमा निलो रंगको संकेतमा पुरुष र पहेलो रंगको संकेतमा महिला लाई देखाईएको छ।

३.४ समकक्ष र उच्च स्तरको शिक्षा

कक्षा १० देखि कक्षा 10+2 वा समकक्ष र उच्च स्तरको शिक्षा र अध्ययनको प्रमुख क्षेत्र भएको जनसंख्या

विवरण	जम्मा	पुरुष	महिला

मानविकी र सामाजिक विज्ञान	५.५	५.६	५.५
व्यवस्थापन	३.७	३.१	४.४
शिक्षा	७२.३	७०.८	७३.८
विज्ञान र प्रविधि	१.७	२.४	१
स्वास्थ्य चिकित्सा विज्ञान /	२.९	३.५	२.३
इन्जिनियरिङ	१	१.९	०.८
कानुन	०.१	०.१	०.१
कृषि	०.८	०.७	०.८
वन	०.४	०.६	०.३
पशु विज्ञान / पशु चिकित्सा /मत्स्य पालन	०.२	०.३	०.१
कम्प्युटिङ्सूचना प्रविधि/	०.२	०.३	०.१
अन्य	०.१	०.१	०

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

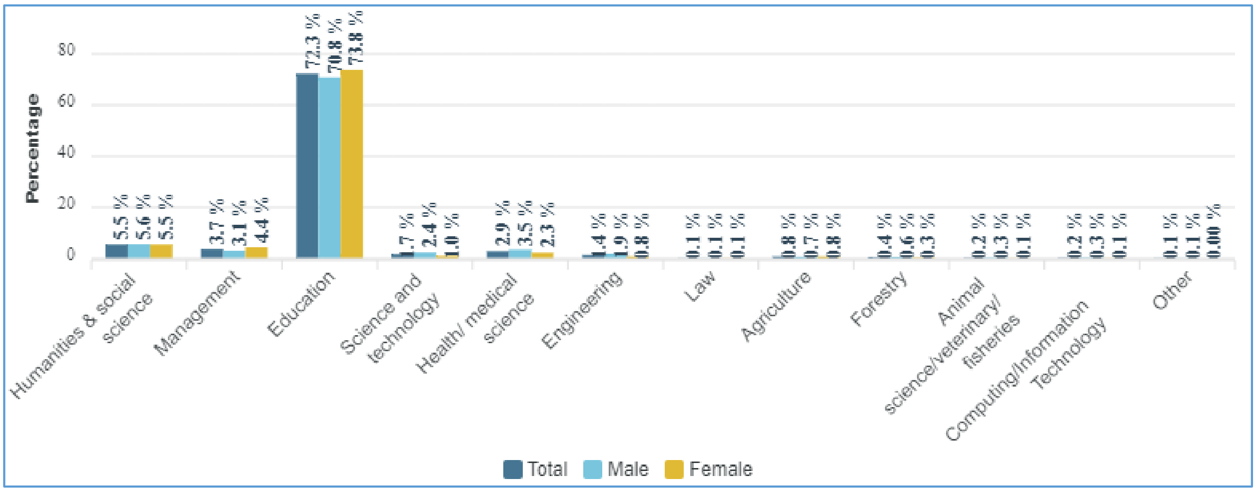

३.५ साक्षरताको विवरण

वर्गीकरण	जम्मा	पुरुष	महिला
पढ्न र लेख्न सक्ने	७६.३	८२.३	७०.९
पढ्न मात्र सक्ने	०.७	०.६	०.९

पढ्न र लेख्न नसक्ने	२२.९	१७.१	२८.२

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

माथिको तालिकालााई विश्लेषण गर्दा यस नौमूले गाउँपालिका भित्र रहेको कूल जनसंख्या मध्ये ७६.३ पढ्न लेख्न सक्ने साक्षरता रहेका छन् । जसमा महिला ७०.९ पुरुष ८२.३ पढ्न लेख्न सक्ने साक्षरता प्रतिशत र पढ्न लेख्न नसक्ने निरक्षर प्रतिशत २२.९रहेको, जसमा महिला २८.२ पुरुष १७.१पढ्न मात्र सक्नेको र ०.७ पढ्न मात्र सक्ने साक्षरता रहेका छन् । उल्लेख रहेको पाईयो साथै यस पालिकामा साक्षरता दर कम रहेकोले साक्षरता दर तथा साक्षरता प्रतिशत बढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

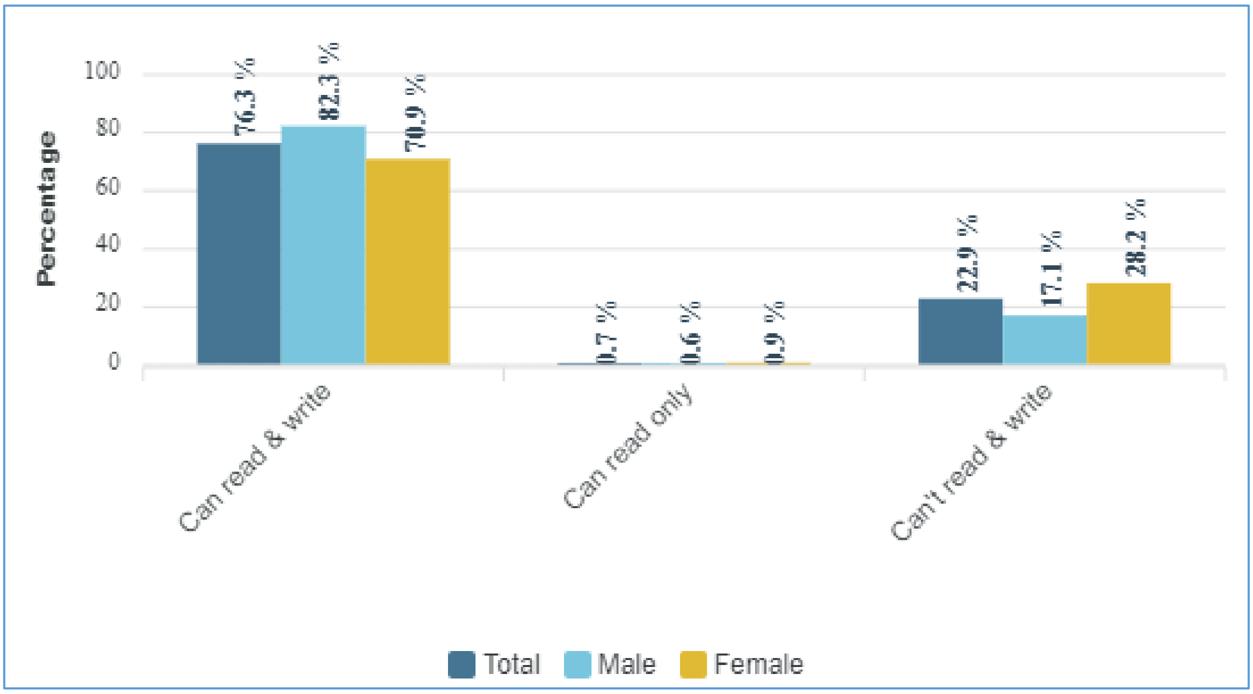

खण्ड ४ नौमूले गाउँपालिकाको शिक्षाको स्थिति

४.१ दश बर्षीय शिक्षा योजनाको संक्षेपीकरण

४.१.१ दुरदृष्टि

गुणस्तरिय, प्रविधीमैत्री शिक्षाका माध्यमवाट जीवनउपयोगी, प्रतिपस्धी तथा रोजगारमुलक दक्ष जनशक्तियुक्त सामाजिक मूल्यमान्यतामा आधारित सचेत नागरिक उत्पादन ।

४.१.२ लक्ष्य

प्रविधिमैत्री तथा उत्पादनमूखी शिक्षाको माध्यमले समावेशीता सहितको पहुँच, समता र सक्षमतामा आधारित गुणस्तरीय रोजगारमुलक तथा जीवनउपयोगी शिक्षा सुनिश्चत गर्ने।

४.१.३ उद्देश्यहरु

- नविनतम प्रविधिको प्रयोग गरि शिक्षण शिकाइलाइ जिवन उपयोगी वनाउनु
- विषयगत तालिम प्राप्त शिक्षकको व्यवस्था गर्नु
- उपयुक्त शैक्षिक पूर्वाधार सहितको बालमैत्री, अपांगमैत्री, लैंगिकमैत्री र प्रविधिमैत्री वातावरण तयार गर्नु,
- पालिकाको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्दै श्रम र सीप सहितको शैक्षिक जनशक्ति उत्पादन गर्नु,
- सवै खालका बालवालिकाहरुलाई शिक्षाको पहुँच सुनिश्चित गर्नु,
- शैक्षणिक क्रियाकलापहरुमा विद्यार्थीको पहुँच सुनिश्चित गर्नु,
- विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक वातावरण सुधार गरि शिक्षण सिकाइ वातावरण निर्माण गर्नु।
- नैतिक शिक्षा मार्फत विद्यार्थीहरुको सामाजिकिकरणमा सहयोग गर्नु,
- आधारभुत तथा माध्यमिक विद्यालय शिक्षामा समन्यायिक पहुँच विस्तार गर्दै शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्नु
- अनौपचारिक शिक्षा तथा जीवनपर्यन्त सिकाइका अवसरहरुलाई विस्तार गर्नु।
- सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालनको लागि न्युनतम सिकाइ वातावरणको स्थापनामा अभिवृद्दि गर्नु।
- विद्यालय ब्यवस्थापनमा सुशासन, जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वमा सुधार गर्नु।
- आपतकालिन तथा संकटपूर्ण परिस्थितिमा पनि बालबालिकाहरुले शिक्षा प्राप्त गर्ने अवसरमा बृद्धि गर्नु।
- अभिभावक शिक्षा तथा सचेतना वृद्धि गर्नु।

४.२ नौमूले गाउँपालिकाको साक्षरताको अवस्था

साक्षरताको विवरण

सि.नं.	विवरण	प्रतिशत	कैफियत
१	पुरुष साक्षरता	८२.३ %	
२	महिला साक्षरता	७०.९ %	
३	औसत साक्षरता	७६.३ %	

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

माथिको तालिकालााई विश्लेषण गर्दा यस नौमूले गाउँपालिका भित्र रहेको कूल जनसंख्या पुरुष साक्षरता ८२.३ % पढ्न लेख्न सक्ने साक्षरता रहेका छन् । जसमा महिला साक्षरता ७०.९ %प्रतिशत र औसत साक्षरता ७६.३ % साक्षरता रहेका छन् । उल्लेख रहेको पाईयो साथै यस पालिकामा साक्षरता दर कम रहेकोले साक्षरता दर तथा साक्षरता प्रतिशत बढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

४.३ नौमूले गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण

नौमूले गाउँपालिकाको शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण**लाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।**

प्रकारहरु		गाउँपालिका	समग्र जिल्ला
सामुदायिक	प्रारम्भिकबाल विकास	४८	
	आधारभुत कक्षा १-५ मात्र	३३	
	आधारभुत कक्षा १-८ मात्र	७	
	आधारभुत विद्यालय कक्षा १-८ कुल	**४४**	
	माध्यमिक कक्षा १-१० मात्र	७	
	माध्यमिक कक्षा १-१२ मात्र	२	
	माध्यमिक विद्यालय कक्षा १-१२ कुल	**९**	
	कुल विद्यालयहरु	**०**	
	गृहणी विद्यालय कक्षा १० सञ्चालित	०	
	खुल्ला विद्यालय कक्षा ९-१२ भएका	०	
	प्राविधिक माध्यमिक विद्यालय	१	
	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम केन्द्र	१	
	नमुना विद्यालय	०	
	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	५	
	क्याम्पस	०	
संस्थागत	प्रारम्भिकबाल विकास	२	
	आधारभुत कक्षा १-५ मात्र	३३	
	आधारभुत कक्षा १-८ मात्र	७	
	आधारभुत विद्यालय कक्षा १-८ कुल	**५०**	
	माध्यमिक कक्षा १-१० मात्र	७	
	माध्यमिक कक्षा १-१२ मात्र	२	
	माध्यमिक विद्यालय कक्षा १-१२ कुल	**९**	
	कुल विद्यालयहरु	**४९**	
	गृहणी विद्यालय कक्षा १० सञ्चालित	०	
	खुल्ला विद्यालय कक्षा ९-१२ भएका	०	
	प्राविधिक माध्यमिक विद्यालय	१	
	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम केन्द्र	०	

	नमुना विद्यालय	०	
	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	५	
	क्याम्पस	०	
जम्मा	प्रारम्भिकबाल विकास	४८	
	आधारभुत कक्षा १-५ मात्र	३३	
	आधारभुत कक्षा १-८ मात्र	७	
	आधारभुत विद्यालय कक्षा १-८ कुल	४०	
	माध्यमिक कक्षा १-१० मात्र	७	
	माध्यमिक कक्षा १-१२ मात्र	२	
	माध्यमिककक्षा १-१२कुल	९	
	कुल विद्यालयहरु	४९	
	गृहणी विद्यालय कक्षा १० सञ्चालित	०	
	खुल्ला विद्यालय कक्षा ९-१२ भएका	०	
	प्राविधिक माध्यमिक विद्यालय	१	
	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम केन्द्र	०	
	नमुना विद्यालय	०	
	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	५	
	क्याम्पस	०	

श्रोतः नौमूले गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०८०

प्राविधिक तथा व्यवसायिक धार तर्फको शैक्षिक सत्र २०७८ मा विद्यार्थी भर्नाको विवरण यसरी तल प्रस्तुत गरिन्छ । नेपालको शैक्षिक संरचनाको दृश्टिले हेर्दा विद्यालय शिक्षा आधारभूत र माध्यमिक गरी दुई तहको रहेको छ । एक वर्ष अवधिको प्रारम्भिक बालविकास र कक्षा १ देखि ८ सम्म गरी जम्मा नौ वर्षको आधारभूत शिक्षा कायम गरिएको छ भने कक्षा ९ देखि १२ सम्मको चार वर्ष अवधिको शिक्षालाई माध्यमिक शिक्षा कायम गरिएको छ । माध्यमिक शिक्षा साधारण, परम्परागत र प्राविधिक तथा व्यावसायिक गरी तीन प्रकारको हुने ब्यवस्था गरिएको छ। आधारभूत तहलाई अनिवार्य तथा नि:शुल्क गरिएको छ भने माध्यमिक तह नि:शुल्क रहने ब्यवस्था गरिएको छ। विद्यालय शिक्षामा दुई तरीकाबाट लगानी गरिएको छ जसमा सरकारी र निजी स्रोतबाट ब्यवस्थापन गरिएको छ।

४.४ गाउँपालिकामा सञ्चालित शिक्षण संस्था

विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजी विद्यालय	कुल
आ. वि. १ देखि ५	प्रा.वि.	३३	२	३५
आ. वि. १ देखि ८	आ. वि.	७	१	८
मा. वि. ९ देखि १०	मा. वि.	७	०	७
आ. वि. १ देखि १२	मा. वि.	२	०	२

सामुदायिक बालविकास केन्द्र	३	०	३
जम्मा	५२	३	५५

श्रोतः नौमूले गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०७९

गाँउ शिक्षा शाखा,नौमूले २०७५ को तथ्यांक अनुसार यस नौमूले गाँउपालिकामा जम्मा ५२ वटा विद्यालय हरु रहेका छन् जसमा सामुदायिक १ देखि ५ प्रा.वि. ३३ ,निजी प्रा.वि.२ जम्मा ३५, सामुदायिक १ देखि ८ आ.वि.७, निजी आ.वि.१ जम्मा ८, सामुदायिक मा.वि.७, र सामुदायिक मा.वि १ देखि १२ मा.वि.२, सामुदायिक बालविकास केन्द्र ३ रहेको तथ्यांक तालिकामा उल्लेख छ ।

४.५ साक्षरताको विवरण

सि.नं.	विवरण	प्रतिशत	कैफियत
१	पुरुष साक्षरता	८२.३ %	
२	महिला साक्षरता	७०.९ %	
३	औसत साक्षरता	७६.३ %	

स्रोत : केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग २०७९

४.६ उच्च शिक्षा

विश्वबिद्यालय तथा कलेजहरुमा यस गाँउपालिकाको उच्च शिक्षा लाई बढावा दिने तवरले २ वटा विद्मालय मा (१०+२) उच्च शिक्षा को कक्षा संचालन गरी विश्वबिद्यालय तथा कलेजहरु जग बसाउने कार्यमा बढावा भएको कुरा तलको तालिका बाट प्रष्ट्याईएको छ ।

क्र.सं.	उ.मा.वि.,कलेजको नाम	ठेगाना	सञ्चालित कार्यक्रम तथा तह	बिद्यार्थी
१.	भैरब मा.वि.नौमूले	नौमूले गा.पा.१	शिक्षा (१०+२) तथा कृषि	
२.	अरनिको मा.वि.गिरखानी,चौराठा	नौमूले गा.पा.८	शिक्षा (१०+२)	

श्रोतः नौमूले गाउँपालिका शिक्षा शाखा २०७९

४. ७ बालविकास

बालविकास केन्द्रको विवरण हेर्दा जम्मा ३६ वटा वालविकाहरु रहेका छन । जसमा ३४ वटा तत्कालिन जि.शि.का.वाट स्विकृत र २ जटा नौमूले गाउँपालिकावाट स्विकृत रहेका छन ।

क्र.स	बालविकास केन्द्रको विवरण	बाल विकास केन्द्रको संख्या
१	जि.शि.का.वाट स्विकृत	३४

२	गा.पा.वाट स्विकृत	१४
जम्मा		४८

श्रोतः नौमूले गाउँपालिका शिक्षा शाखा

४.८ शिक्षकहरुको विवरण

नौमूले गाउँपालिकामा कार्यरत शिक्षकहरुको विवरण

तह	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत		राहत दरवन्दीमा कार्यरत	निजि स्रोतका दरवन्दी
	स्थायी	अस्थायी		
प्रा.वि. १ देखि ५ कक्षा	७९	१३	३३	२७
प्रा.वि. ६ देखि ८ कक्षा	७	०	१६	४७
मा. वि. १ देखि ८ कक्षा	८	०	२	२९
जम्मा	९४	१३	५१	१०३

श्रोतः नौमूले गाउँपालिका शिक्षा शाखा

४.९ विद्यार्थीहरूको विवरण

पालिकामा सन्चालन भएका विद्यालयहरूका जम्मा विद्यार्थीहरूको विवरण

कक्षा	छात्रा	छात्र	अन्य	जम्मा
ECD School	३१६	३५२	०	६६८
ECD Community	९	१०	०	१९
कक्षा१	२८९	२९५	०	५८४
कक्षा२	२३६	२९८	०	५३४
कक्षा३	२९१	३३१	०	६२२
कक्षा४	२५३	२७२	०	५२५
कक्षा५	३०८	३०१	०	६०९
कक्षा१-५	१३७७	१४९७	०	२८७४
कक्षा ६	२५०	२६४	०	५१४
कक्षा७	२८४	२९०	०	५७४
कक्षा८	२८२	२६२	०	५४४

कक्षा ६८-	८१६	८१६	०	१६३२
कक्षा ९	२६२	२५८	०	५२०
कक्षा १०	२४९	१८१	०	४३०
कक्षा ९१०-	५११	४३९	०	९५०
कक्षा११	१९४	१२४	०	३१८
कक्षा१२	१३३	१२१	०	२५४
कक्षा१११२-	३२७	२४५	०	५७२
	३३५६	३३५९	०	६७१५

तथ्यांक स्रोत : IEMIS Dashboard Report: 2078

४.१० नौमूले गाउँपालिकाको जातिगत विवरण विद्यार्थी विवरण

तह	लिंग	समग्र	जातिगत विवरण			
			ब्राम्हण क्षेत्री	जनजाती	दलित	अन्य
ECD School	छात्रा	२७२	६३	११४	७४	२१
	छात्र	३०२	८३	९९	७६	४४
	जम्मा	५७४	१४६	२१३	१५०	६५
ECD Community	छात्रा	२	१	०	१	०
	छात्र	३	१	०	२	०
	जम्मा	५	२	०	३	०
कक्षा १	छात्रा	२८७	७२	९०	९२	३३
	छात्र	२९३	८१	१०५	८६	२१
	जम्मा	५८०	१५३	१९५	१७८	५४
कक्षा २	छात्रा	२३४	६९	७६	६१	२८
	छात्र	२६०	६६	९७	७६	२१
	जम्मा	४९४	१३५	१७३	१३७	४९
कक्षा ३	छात्रा	२६९	७७	९५	७९	१८
	छात्र	२५९	८२	१०२	६३	१२
	जम्मा	५२८	१५९	१९७	१४२	३०
कक्षा ४	छात्रा	२५६	५८	९१	७९	२८
	छात्र	२५२	७२	९६	६३	२१
	जम्मा	५०८	१३०	१८७	१४२	४९

कक्षा ५	छात्रा	२८९	८३	९२	८३	३१
	छात्र	२५७	६२	९७	७०	२८
	जम्मा	५४६	१४५	१८९	१५३	५९
कक्षा १-५	छात्रा	१३३५	३५९	४४४	३९४	१३८
	छात्र	१३२१	३६३	४९७	३५८	१०३
	जम्मा	२६५६	७२२	९४१	७५२	२४१
कक्षा ६	छात्रा	३११	७४	१३४	७३	३०
	छात्र	२७३	६२	११४	६५	३२
	जम्मा	५८४	१३६	२४८	१३८	६२
कक्षा ७	छात्रा	३१२	५६	११८	८०	५८
	छात्र	२८२	५१	१२३	५५	५३
	जम्मा	५९४	१०७	२४१	१३५	१११
कक्षा ८	छात्रा	२९७	७७	१२४	५३	४३
	छात्र	२३८	४७	११२	३८	४१
	जम्मा	५३५	१२४	२३६	९१	८४
कक्षा ६-८	छात्रा	९२०	२०७	३७६	२०६	१३१
	छात्र	७९३	१६०	३४९	१५८	१२६
	जम्मा	१७१३	३६७	७२५	३६४	२५७
कक्षा ९	छात्रा	२८२	७६	१२२	५५	२९
	छात्र	२४२	५६	१०१	४६	३९
	जम्मा	५२४	१३२	२२३	१०१	६८
कक्षा १०	छात्रा	१८२	६०	६४	२०	३८
	छात्र	१७६	५०	६८	२८	३०
	जम्मा	३५८	११०	१३२	४८	६८
कक्षा ९-१०	छात्रा	४६४	१३६	१८६	७५	६७
	छात्र	४१८	१०६	१६९	७४	६९
	जम्मा	८८२	२४२	३५५	१४९	१३६
कक्षा ११	छात्रा	१५६	४५	७६	२६	९
	छात्र	१४३	३२	८४	२१	६
	जम्मा	२९९	७७	१६०	४७	१५
कक्षा १२	छात्रा	११२	४९	४८	१५	०
	छात्र	८५	३३	४१	११	०
	जम्मा	१९७	८२	८९	२६	०
कक्षा ११-१२	छात्रा	२६८	९४	१२४	४१	९
	छात्र	२२८	६५	१२५	३२	६
	जम्मा		१५९	२४९	७३	१५

तथ्यांक स्रोत : IEMIS Dashboard Report: 2078

४.११ नौमूले गाउँपालिकाको अपाङ्गताको विद्यार्थी विवरण

सामुदायिक तर्फको शैक्षिक सत्र २०७८ मा विद्यार्थी भर्नाको विवरण यसरी तल प्रस्तुत गरिन्छ ।

तह	लिंग	अपाङ्गताको विवरण							
		शारीरिक अपाङ्गता	बौद्धिक अपाङ्गता	बहिरा	न्यूनदृष्टि	स्वरबोलाइ	बहिरा तथा दृष्टिविहिन	दृष्टिविहिन तथा बोल्न	बहु अपाङ्गता
ECD School	छात्रा	१	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	१	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२	०	०	०	०	०	०	०
ECD Community	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा१	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा२	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा३	छात्रा	१	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा४	छात्रा	०	१	०	१	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	१	०	१	०	०	०	०
कक्षा५	छात्रा	०	२	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	१	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	३	०	०	०	०	०	०
कक्षा१-५	छात्रा	१	३	०	१	०	०	०	०
	छात्र	०	१	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१	४	०	१	०	०	०	०

कक्षा६	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	१	०	१	०	०	०	०	०
	जम्मा	१	०	१	०	०	०	०	०
कक्षा७	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	२	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा८	छात्रा	१	०	०	१	०	०	०	०
	छात्र	१	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२	०	०	१	०	०	०	०
कक्षा ६-८	छात्रा	१	०	०	१	०	०	०	०
	छात्र	४	०	१	०	०	०	०	०
	जम्मा	५	०	१	१	०	०	०	०
कक्षा ९	छात्रा	१	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा १०	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	१
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	१
कक्षा ९-१०	छात्रा	१	०	०	०	०	०	०	१
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	१	०	०	०	०	०	०	१
कक्षा११	छात्रा	२	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा१२	छात्रा	०	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०
कक्षा११-१२	छात्रा	२	०	०	०	०	०	०	०
	छात्र	०	०	०	०	०	०	०	०
	जम्मा	२	०	०	०	०	०	०	०

तथ्यांक स्रोत : IEMIS Dashboard Report: 2078

४.१२ प्राविधिक तथा व्यवसायिक धार

४.१३ उच्च शिक्षा

यस गाउँपालिकामा उच्च शिक्षा प्रदायक शैक्षिक संस्थाहरु हालसम्म रहेका छैनन् ।

४.१४ नौमूले गाउँपालिका को शिक्षकको विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका शिक्षकहरुको विवरण यसप्रकार प्रस्तुत गरीएको छ।

शिक्षककोप्रकारको आधारमा शिक्षकको विवरण		
तह	**प्रकारहरु**	**गाउँपालिका**
प्रारम्भिकबाल विकास	स्थायी	०
	अस्थायी (करार)	३४
	निजी	०
	गाउँपालिका अनुदान	१४
	जम्मा	**४८**
आधारभूत१-५	स्थायी	४९
	अस्थायी (करार)	७९
	राहत	१३
	सिकाई सहयोग अनुदान	३३
	निजी	२७
	का स	२४
	जम्मा	
आधारभूत६-८	स्थायी	७
	अस्थायी (करार)	०
	राहत	१६
	सिकाई सहयोग अनुदान	४
	निजी	४७
	का स	३
	जम्मा	
माध्यमिक९-१०	स्थायी	८
	अस्थायी (करार)	०
	राहत	२
	सिकाई सहयोग अनुदान	०
	निजी	२९
	का स	११
	जम्मा	
माध्यमिक११-१२	स्थायी	४
	अस्थायी (करार)	०
	राहत	०
	निजी	०
	प्राविधिक धार	२

	जम्मा	
कुल १-१२	स्थायी	९४
	अस्थायी (करार)	१३
	राहत	५१
	सिकाई सहयोग अनुदान	
	गाउँपालिका अनुदान	
	निजी	
	जम्मा	

तथ्यांक स्रोत : IEMIS 2078 तथा शिक्षा शाखाको अभिलेख

४.१५ नौमूले गाउँपालिकाको शैक्षिक सूचकहरुको विवरण

मुख्य कार्यसम्पादन सुचक			
क्रस	**तह**	**सुचांक**	**आ ब २०७९**
११.	**प्रारम्भिक बालविकास**	प्रारम्भिकबालविकास र शिक्षामा कूल भर्ना दर(%) *	७८.९
१२.		प्रारम्भिकबालविकास र शिक्षामा खुद भर्ना दर(%) *	६३.२
१३.		न्यूनतमयोग्यता पुरा भएका शिक्षकको प्रतिशत	७८.९
१४.		आधारभूततालिम प्राप्त शिक्षकको प्रतिशत	१००
१५.		प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाको अनुभव लिई कक्षा १ मा नयाँ भर्नाभएका बालबालिका(%) *	८३.२
२१.	**आधारभुततह**	कक्षा १ मा नयाँ भर्ना भएका बालबालिकाको खुद प्रवेश दर (%)	९६.४
२२.		कक्षा १ मा नयाँ भर्ना भएका बालबालिकाको कूल प्रवेश दर (%)	११५.६
२३.		आधारभूत तह -१प्राथमिक कक्षा)५ (मा खुद भर्ना दर(%) *	९७
२४.		आधारभूत तह -१प्राथमिक कक्षा)५(%) *मा कूल भर्ना दर (	११५.१
२५.		आधारभूत तह -६कक्षा)८(%) *मा खुद भर्ना दर (	९८.२
२६.		आधारभूत तह -६कक्षा)८(%) मा कूल भर्ना दर (	११५.५
२७.		आधारभुत तह -१कक्षा)८(%) *मा खुद भर्ना दर (	९७.६
२८.		आधारभूत तह -१कक्षा)८(%) मा कूल भर्ना दर (	११५.३
२९.		आधारभूततह -१कक्षा)८*खुद भर्ना दरमा लैङ्गिक समता सूचक (	९९.३३
२१०.		आधारभूततहको कक्षा ८ सम्मको टिकाउ दर(%) *	८३.९
२११.		आधारभूततहको कक्षा १ मा भर्ना भई कक्षा ८ पूरा गर्ने दर(%)*	७५.५
२१२.		विद्यालय वाहिर रहेका बालबालिकाकक्षा १८-	३.६
३१.	**माध्यमिकतह**	माध्यमिक तह -९कक्षा)१०(%) *मा खुद भर्ना दर (	८४.९
३२.		माध्यमिक तह -९कक्षा)१०(%) *मा कूल भर्ना दर (	११२.८
३३.		माध्यमिक तह -११कक्षा)१२(%) *मा खुद भर्ना दर (	३२.३
३४.		माध्यमिक तह कक्षा)११(%) *मा कूल भर्ना दर (१२-	५५.५
३५.		माध्यमिक तह -९कक्षा)१२(%) *मा खुद भर्ना दर (	५८.६

३६.		माध्यमिक तह -९कक्षा)१२(%) *मा कूल भर्ना दर (	८४.१५
३७.		कक्षा १ मा भर्ना भएका बालबालिका मध्ये कक्षा १० मा पुग्ने टिकाउदर (%)	५९.७
३८.		कक्षा १ मा भर्ना भएका बालबालिका मध्ये कक्षा १० मा पूरा गर्ने दर(%)*	५९.७
४०.	**स्थानीयतहमा शिक्षाको बजेट प्रतिशत**	कूल बजेटकोशिक्षा क्षेत्रमा विनियोजित बजेट	३३५२६०००
५१.	**छोड्नेदर**	आधारभूत तह (कक्षा१(८-	३.५५
५२.		माध्यमिकतह -९कक्षा)१०(	५.४
६१.	**दोर्याउनेदर**	आधारभूत तह (कक्षा १(८-	७
६२.		माध्यमिकतह -९कक्षा)१०(	४.४
७१.	**सिकाइउपलब्धी दर**	कक्षा ८ मा ३% ग्रेड ल्याउने ३.६बाट २.	
७२.		कक्षा ८ मा ३% ग्रेड ल्याउने ४.०बाट ६.	
७३.		कक्षा SEE ३% ग्रेड ल्याउने ३.६बाट २.	
७४.		कक्षा SEE ३% ग्रेड ल्याउने ४.०बाट ६.	

४.१६ सक्षमताका सुचकहरु

क्षेत्र	**सुचक**	**लिंग**	**अवस्था २०७९**
आन्तरिक सक्षमता कक्षा १ बाट ५	कक्षा ५ सम्मको टिकाउदर	छात्रा	९१.९
		छात्र	९९.३
		जम्मा	९५.६
	कक्षा ५ सम्मको पुरा गर्ने दर	छात्रा	८९.०
		छात्र	९२.५
		जम्मा	९०.८
	Average no.of pupil-years invested per graduate in Lower basic level	छात्रा	५.७
		छात्र	५.९
		जम्मा	५.८
	कक्षा १ बाट ५ आन्तरिक सक्षमता	छात्रा	८७.९
		छात्र	८४.६
		जम्मा	८६.२
आन्तरिक सक्षमता कक्षा ६ बाट ८	कक्षा ८ सम्मको टिकाउदर	छात्रा	८३.८
		छात्र	८४.०
		जम्मा	८३.९
	कक्षा ८ सम्मको पुरा गर्ने दर	छात्रा	७७.१
		छात्र	७३.८
		जम्मा	७५.५
		छात्रा	१०.२

	Average no.of pupil-years invested per graduate in Lower basic level	छात्र	१०.६
		जम्मा	१०.३
	कक्षा ६ बाट ८ आन्तरिक सक्षमता	छात्रा	७८.३
		छात्र	७५.४
		जम्मा	७७.८
आन्तरिक सक्षमता कक्षा ९ बाट १०	कक्षा १० सम्मको टिकाउदर	छात्रा	६४.४
		छात्र	५७.७
		जम्मा	६१.१
	कक्षा १० सम्मको पुरा गर्ने दर	छात्रा	६३.३
		छात्र	५६.१
		जम्मा	५९.७
	Average no.of pupil-years invested per graduate in Lower basic level	छात्रा	१३.१
		छात्र	१३.८
		जम्मा	१३.३
	कक्षा ९ बाट १० आन्तरिक सक्षमता	छात्रा	६०.९
		छात्र	५७.८
		जम्मा	५९.९

४.१७ कक्षागत सिकाई उपलव्धी तथा विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धिको विवरण

४.१८ पालिकाको विद्यालयहरुको भौतिक सँग सम्बन्धित विवरण

	भौतिकविवरण	संख्या	प्रतिशत
१	प्रयोगमा आएका पक्की भवन को संख्या		
२	प्रयोगमा आएका कच्ची भवन भएको संख्या		
३	प्रयोगमा आएकाशैचालयको संख्या		
४	छात्राको लागि छुट्टै भएको शैचालय संख्या		
५	विजुली विद्यालयमा पुगेको छ विद्यालयको संख्या		
६	खानेपानीको राम्रो ब्यवस्था भएको छ विद्यालयको संख्या		
७	विद्यालय घेराबार ब्यवस्थापन भएको विद्यालयको संख्या		

४.१९ गाउँपालिकाको विद्यालयहरुको शिक्षणसिकाइ तथा सिकाइ सामग्री केन्द्रित विवरण

क्रस	शिक्षणसिकाइ सम्बन्धि विवरण	संख्या	प्रतिशत
१	कक्षा १बा ट ३ सम्मको शिक्षण ब्यवस्था विषयगत शिक्षण		
२	कक्षा १बाट ३ सम्मको शिक्षण ब्यवस्था कक्षागत शिक्षण		
३	कक्षा १बाट ३ सम्मको शिक्षण ब्यवस्था बहुकक्षा शिक्षण		
४	कक्षा १बाट ३ सम्मको शिक्षण माध्यम अंग्रेजी भएका विद्यालय संख्या		
५	कक्षा ४बाट ५ सम्मको शिक्षण माध्यम अंग्रेजी भएका विद्यालय संख्या		
६	कक्षा ६बाट ८ सम्मको शिक्षण माध्यम अंग्रेजी भएका विद्यालय संख्या		
७	कक्षा १बाट १० सम्मको शिक्षण माध्यम अंग्रेजी भएका विद्यालय संख्या		

	शैक्षिकसामग्रीको अवस्था	संख्या	प्रतिशत
१	शिक्षणसिकाइको लागि प्रोजेक्टरको व्यवस्था भएको विद्यालय	०	
२	न्युनत्तम ५० थान सहितकोपुस्त ककुना निर्माण भएको विद्यालय	४९	
३	विज्ञान प्रयोगशाला ब्यवस्था गरिएको विद्यालय		
४	कम्पुय्यटर प्रयोगशाला ब्यवस्था गरेको विद्यालय		
५	गणित प्रयोगशाला ब्यवस्था गरिएको विद्यालय		
६	पुस्तकालय ब्यवस्था गरिएको विद्यालय		
७	अंग्रजी गणित र विज्ञान विषयग किटको ब्यवस्था गरिएको विद्यालय		
८	कक्षा १बाट ३ सम्म छापायुक्त कक्षाकोठा ब्यवस्थापन गरेका विद्यालय		
९	पाठ्यपुस्तक सबै बालबालिकाहरुले प्राप्त गर्ने विद्यालय	४९	

४.२० गाउँपालिकाको विद्यालयहरुको ब्यवस्थापन तथा सुशासन सम्बन्धि विवरण

	ब्यवस्थापनतथा सुशासन	संख्या	प्रतिशत
१	विद्यालय व्यवस्था पनसमिति गठन	४९	
२	शिक्षक अभिभावक संघगठन	४९	
३	बाल कल्ब गठन		
४	लैगिक सम्पर्क ब्यक्ति तोकेको		
५	विषयगत समितिहरु निर्माण गरिएको तथा क्रियाशिल रहेका छन्		
६	विद्याल यसुधार योजना निर्माण	४९	
७	सामाजिक परीक्षण गरिएको छ	४९	
८	गत आवकोलेखा परीक्षण गरिएको छ	४९	
९	इन्टरनेटको ब्यवस्था		

१०	कार्यालय काममा प्रयोग गर्ने प्रिन्टरको ब्यवस्था छ		
११	कार्यालयकाममा प्रयोग गर्ने लाप्टप तथा डेस्टपको ब्यवस्था छ		
१२	सेनिटरीप्याड ब्यवस्थापन गरेका विद्यालय		
१३	कक्षा १-५ खाजा कार्यक्रम ब्यवस्थापन गरेका विद्यालय		

४.२१ पालिकाको सम्बन्धित विवरण

क्षेत्र	संख्या	प्रतिशत
प्रति विद्यार्थी 0.75 वर्गकिमी भएको कक्षाकोठा भएको विद्यालय		
विद्यार्थी संख्याको आधारमा न्युन्तम शिक्षक भएका विद्यालयको		
विद्यार्थीलाई निशुल्क एक सेट पाठ्यपुस्तक प्राप्त तथा वितरण गर्ने विद्यालय	४९	
छात्राको लागि छुट्टै शैचालय भएको विद्यालयको संख्या		
प्रारम्भिक कक्षामा न्युनतम पाठ्य वा सान्दर्भ सामग्री भएका विद्यालयको संख्या	४९	
प्रारम्भिक कक्षामा न्युनतम पाठ्य वा सान्दर्भ सामग्री भएका सामुदाय	४९	

४.२२ यस गाउँपालिकाको चालु आवमा कार्यान्वयन रहेका शिक्षाका कार्यक्रमहरु

आव २०७८/७९ मा शिक्षा क्षेत्रका कार्यक्रम तलसील बमोजिम तय गरिएका थिए।

क्र सं	कार्यक्रम	बजेट	कैफियत
१	पालिका मार्फत शिक्षा क्षेत्रको बजेट	३३५२६०००	
२	संघको शिक्षा क्षेत्रको बजेट		
२.१	सिकाइ क्षत्तीको लागी	४००००००	
२.२	दिवा खाजा	९६६१०००	
२.३	प्रति विद्यार्थी लागत	३१५६०००	
२.४	विद्यालय सञ्चालन	३०३७०००	
२.५	शैक्षिक गुणस्तर	१७५००००	
२.६	सस्थागत विकास	८१५०००	
२.७	निसुल्क सेनेटरी प्याड	१७३४०००	
२.८	नि शुल्क पाठ्यपुस्तक	४१९९०००	
२.९	छात्रबृदी	१४७४०००	

संघको जम्मा	२४६६५४००	
जम्मा	५८१९१४००	

खण्ड ५ शिक्षाको स्थितिसँग सम्बन्धित तथ्यांकको विस्तृतीकरण

५.१ गाउँ शिक्षा समितिको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नं.
०१	श्री छविराम सुवेदी	अध्यक्ष	९८४८२०८९१६
०२	श्री दिपक हमाल	सदस्य	९८६८३४०४२२
०३	श्री लाल बहादुर चन्द	सदस्य	९८५८०५५४४०
०४	श्री शिवकला बस्नेत	सदस्य	९८६८९१०५७२
०५	श्री नगेन्द्र सिंह	सदस्य	९८१९५१९५००
०६	श्री पवित्रा हमाल	सदस्य	९८१९५७६२०८
१०	श्री अनिशा थारु	सदस्य-सचिव	९८४४८८५०५८

५.२ सामाजिक विकास समितिको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नं.
१	श्री दिपक हमाल	संयोजक	९८६८३४०४२२
२	श्री लाल बहादुर चन्द	सदस्य	९८५८०५५४४०
३	शिवकला बस्नेत	सदस्य	९८६८९१०५७२

५.३ शिक्षा क्षेत्रको योजना निर्माण समितिको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नं.

१	श्री दिपक हमाल	संयोजक	९८६८३४०४२२
२	विर बहादुर शाही चन्द	सदस्य	९८१५५३५००२
३	करिमा सुनार	सदस्य	९८४८१३३४७८
४	देवि सिंह शाही	सदस्य	९८६८९३४४९०
५	नगेन्द्र सिंह	सदस्य	९८१९५१९५००
६	लाल बहादुर पुन	सदस्य	९८४८२७७२११
७	अनिशा थारु	सदस्य-सचिव	९८४४८८५०५८

५.४ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	पद	सम्पर्क नं.	इमेल
१	अनिशा थारु	शिक्षा अधिकृत	९८४४८८५०५८	anishatharu2018@gmail.com
२	देवेन्द्र बहादुर कठायत	प्राविधिक सहायक	९८४८१४१२०८	devendrakathayat783@gmail.com

५.५ सामुदायिक विद्यालय तर्फ रहेको विद्यालयगत दरबन्दी संख्या

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सञ्चालित कक्षा	शिक्षक दरबन्दी							
			स्वीकृत				राहत			
			प्रा. वि.	नि. मा. वि.	मा.वि.	उ.मा.वि.	प्रा. वि.	नि. मा. वि.	मा.वि.	उ.मा.वि.
1	भैरव मा.वि. नौमूले - १	१-१२	४	३	५	२		१	०	०
2	अरनिको मा.वि. नौमूले - ८	१-१२	३	३	३	०	०	१	१	२
3	शिवशक्ति मा.वि. नौमूले - ६ दैलेख	१-१०	४	०	०	०	०	४	०	०

4	तुल्सी मा.वि. नौमूले - २ दैलेख	१-१०	२	०	०	०	१	४	०	०
5	कालिका मा.वि. बाङ्गे नौमूले - ४ दैलेख	१-१०	३	०	०	०	०	३	०	
6	ने.रा.मा.वि. भाङघारी नौमूले - १ दैलेख	१-१०	३					२		
7	ने.रा.मा.वि. द्वारी नौमूले - ३ दैलेख	१-१०	४					१		
8	ने.रा.मा.वि. डाँडागाउँ पैती नौमूले - ७ दैलेख	१-१०	३				१			
9	ने.रा.मा.वि. आलेगाउँ नौमूले - २ दैलेख	१-१०	३				१			
10	ने.रा.आ.वि. ठानडाँडा नौमूले - ८ दैलेख	१-८	४				२			
11	लालिगुरास मा.वि. नौमूले -५ दैलेख	१-९	३							
12	महेन्द्र आ.वि. चेप्टे टिमुरे नौमूले -४ दैलेख	१-८	३							
13	महावै आ.वि. चम्लाय नौमूले-२ दैलेख	१-८	३							
14	ने.रा.मा.वि. जैसीडाँडा नौमूले - ३ दैलेख	१-८	२							
15	बिरेन्द्र प्रा.वि. निरगा नौमूले - २ दैलेख	१-८	३							
16	ऐश्वर्या प्रा.वि. भावसैनी नौमूले - २ दैलेख	१-८	३							
17	ने.रा.प्रा.वि. तोली नौमूले -१ दैलेख	१-५								
18	भैरवनाथ प्रा.वि. भित्रिखोला नौमूले - ५ दैलेख	१-५	३							
19	गेता भैरब प्रा.वि. सालडाँडा नौमूले -५ दैलेख	१-५	२							
20	भैरब प्रा.वि. सानो चम्लाय नौमूले - ३ दैलेख	१-५	२				१			
21	जगन्नाथ प्रा.वि. राका सल्लेरी नौमूले- ७ दैलेख	१-५	३							
22	ने.रा.प्रा.वि. लेकतोली नौमूले - १ दैलेख	१-५	२							

23	भवानी प्रा.वि. राइली नौमूले-१ दैलेख	१-५	३							
24	सन्तोषि प्रा.वि. जडीखाना पैती नौमूले - ७ दैलेख	१-५	२				१			
25	जनज्योती प्रा.वि. अमलाचौर नौमूले - ८ दैलेख	१-५	२				१			
26	बुलबुले प्रा.वि. भित्रिखोला नौमूले -३ दैलेख	१-५	१				२			
27	जगनाथ प्रा.वि. बाउँदे नौमूले- ८ दैलेख	१-५	३				१			
28	शिव प्रा.वि. भरभरे नौमूले -२ दैलेख	१-५	३							
29	बाल प्रा.वि. पोखरी डाँडा नौमूले-२ दैलेख	१-५	२				१			
30	कालिका प्रा.वि. ढाडागाउँ नौमूले - ४ दैलेख	१-५	१				१			
31	जनता प्रा.वि. माथिल्लो नाउली नौमूले-६ दैलेख	१-५	१				१			
32	बराह प्रा.वि. भुतेदह नौमूले-४ दैलेख	१-५	२				१			
33	भैरबस्थान प्रा.वि. माथिल्लो नाउली नौमूले-६	१-५	२							
34	सरस्वती प्रा.वि. भाँडे नौमूले-३ दैलेख	१-५	१				२			
35	ने.रा.प्रा.वि. औलतोली नौमूले-१ दैलेख	१-५	०				३			
36	खाडा प्रा.वि. खाडा नौमूले-८ दैलेख	१-५	१				१			
37	चौतारा प्रा.वि. भलायडाँडा नौमूले-६ दैलेख	१-३					२			
38	जनकल्याण प्रा.वि. गोरुजुरे नौमूले-२ दैलेख	१-५					२			
39	गोगनपानी प्रा.वि. गोगनपानी नौमूले-६ दैलेख	१-३					१			
40	जनजागृती झरना प्रा.वि. छिहिरा नौमूले -३ दैलेख	१-३					१			

41	गौतमबुद्ध प्रा.वि. सानीमाखु नौमूले-८ दैलेख	१-३					१			
42	बसन्त प्रा.वि. लाम्पाटा नौमूले८- दैलेख	१-३					२			
43	फूलबारी प्रा.बि. नौलाथर नौमूले-५ दैलेख	१-३								
44	बाल प्रा.वि. कोप्रेखोला नौमूले-३ दैलेख	१-३								
45	जनता भगवती प्रा.वि. द्वारी नौमूले-३ दैलेख	१-३								
46	भैरब प्रा.वि. धनसार नौमूले -२ दैलेख	१-३								
47	भैरब कृष्ण प्रा.वि. तल्लो राइली नौमे-१ दैलेख	१-३								
48	बलसितल प्रा.वि. उत्तिसैनी नौमूले-४ दैलेख	१-३								
४९	प्रगतिशील प्रा वि नौमफुस्रेडाडा नौमूले ४	१-३								

५.६ सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत प्रधानाध्यापकहरुको विवरण

क्र.स	विद्यालयको नाम र ठेगाना	प्र.अ.को नाम	सम्पर्क नम्बर	संचालित कक्षा
१	श्री भैरव मा.वि.नौमुले गा.पा.१ दैलेख	नगेन्द्र बहादुर सिंह	९८६६८९५३६२	१-१२
२	श्री ने.रा.मा.वि.भाडघारी नौमुले गा.पा.१ दैलेख	श्री पदम प्रसाद जैसी	९८४८२११७७२	१-१०
३	श्री भवानी प्रा.वि.राईली नौमुले गा.पा.१ दैलेख	श्री ललित बहादुर मल्ल	९८४८१२१५५९	१-५
४	श्री ने.रा.प्रा.वि.तोलि नौमुले गा.पा.१ दैलेख	श्री धन बहादुर बुढा	९८४८१६२८१८	१-६
५	श्री ने.रा.प्रा.वि.लेखतोली नौमुले गा.पा.१ दैलेख	श्री प्रेमप्रसाद जैसी	९८१२४१४२०८	१-५
६	श्री ने.रा.प्रा.वि.अवलतोली नौमुले गा.पा.१ दैलेख	श्री दत्तप्रसाद जैसी	९८१२४१४२०८	१-५
७	श्री भैरव कृष्ण प्रा.वि.तल्लो राईली नौमुले गा.पा.१ दैलेख	श्री विषणु शाही	९८४८०६६५०६	१-३

८	श्री तुल्सी मा.वि.नौफेरी नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री शिवलाल जैसी	९८१५५२५४५६	१-१०
९	श्री ने.रा.आ.वि.आलेगाउँ नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री अर्जुन प्रसाद शर्मा	९८४८१९१६८२	१-१०
१०	श्री महावै आ.वि.ठुलोचम्लाय नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री पूर्ण बहादुर रावत	९८६५३२४३६८	१-८
११	श्री ऐश्वर्य आ.वि.भावसैनी नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री गगन ब.बुढा	९८१६५६४७८९	१-८
१२	श्री विरेन्द्र आ.वि.निरगा नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री कमल ब.सिंह	९८२५५६७१०४	१-८
१३	श्री जनकल्याण प्रा.वि.गोरुजुरे नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री गंगा कुमारी सिंह	९८६९६५४९९३	१-५
१४	श्री भैरव प्रा.वि.धनसार नौमुले गा.पा.२ दैलेख	श्री कमला शर्मा	९८४१९०७२९३	१-३
१५	श्री ने.रा.मा.वि.द्वारी नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री गंगाराम सापकोटा	९८२२४२५४८०	१-१०
१६	श्री भैरव प्रा.वि.सानो चम्लाय नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री टंकमाया वि.क	९८१४५९५०५३	१-५
१७	श्री सरस्वती प्रा.वि.भाँडे नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री जंग बहादुर शाही	९८६८०७१८३३	१-५
१८	श्री जनता प्रा.वि.सम्मेनी नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री हरि ब.खत्री	९८२२५८३८७४	१-५
१९	श्री बाल प्रा.वि.कोप्रेखोला नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री खड्क ब.रोकाय	९८४४८८०५६५	१-३
२०	श्री बुलबुले भित्रिखोला नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री गंगा कोइराला	९८२६५१९५५१	१-५
२१	श्री ने.रा.आ.वि.जैसीडाँडा नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री निसा खनाल	९८१६५७६६३०	१-८
२२	श्री बाल प्रा.वि.पोखरी डाँडा नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री याम प्रसाद शर्मा	९८१५५३२४३८	१-५
२३	श्री जनजागृती प्रा.वि. छिहिरा नौमुले गा.पा.३ दैलेख	श्री हरिचन्द्र रोकाया	९८००५७९६४५	१-३
२४	श्री कालिका मा.वि.बाङ्गे नौमुले गा.पा.४ दैलेख	श्री मणि रुपाखेती	९८१६५४३४१५	१-१०
२५	श्री महेन्द्र आ.वि.चेप्टे नौमुले गा.पा.४ दैलेख	श्री दल ब.पुन	९८५००३१०३८	१-८
२६	श्री बराह प्रा.वि.भुतेदह नौमुले गा.पा.४ दैलेख	श्री पवित्रा हमाल	९८१९५७६२०८	१-५
२७	श्री शिव प्रा.वि.भरभरे नौमुले गा.पा.४ दैलेख	श्री पदम बहादुर सिंह	९७४८८६१००२	१-५
२८	श्री कालिका प्रा.वि.ढाडागाउँ नौमुले गा.पा.४ दैलेख	श्री निस्मा रेगामी	९८१६५७६६३०	१-५

२९	श्री बलशितल प्रा.वि.उत्तिसेनी नौमुले गा.पा.४ दैलेख	श्री प्रेम ब.दलामी	९८२५५०८४५६	१-३
३०	श्री लालिगुराँस आ.वि.नौगाउँ नौमुले गा.पा.५ दैलेख	श्री इन्द्र ब.सलामी	९८०४५५२०४०	१-१०
३१	श्री भैरवनाथ प्रा.वि. भित्रिखोला नौमुले गा.पा.५ दैलेख	श्री शेर बहादुर थापा	९८४८१११९४४	१-५
३२	श्री गेताभैरव प्रा.वि.सालडाँडा नौमुले गा.पा.५ दैलेख	श्री लाल बहादुर पुन	९८४८२७७२११	१-६
३३	श्री फुलबारी प्रा.वि.नौलाथर नौमुले गा.पा.५ दैलेख	श्री विपना सलामी	९८१९५९१८४१	१-३
३४	श्री शिवशक्ति मा.वि.सल्लेरी नौमुले गा.पा.६ दैलेख	श्री मान ब.राउत	९८४८१६४३९९	१-१०
३५	श्री जनता प्रा.वि.माथिल्लो नाउली नौमुले गा.पा.६ दैलेख	श्री जंग ब.गुरुङ्ग	९८१५५६६२१९	१-५
३६	श्री भैरवस्थान प्रा.वि. तल्लो नाउली नौमुले गा.पा.६	श्री रेशम राना	९८१२५५१४३२	१-५
३७	श्री गोगनपानी प्रा.वि. सल्लेरी नौमुले गा.पा. ६ दैलेख	पवि गुरुङ्ग	९८१६५४४२५१	१-३
३८	श्री चौतारा प्रा.वि.भलायडाँडा नौमुले गा.पा.६ दैलेख	श्री झरना कु. रोकाय	९८१४४६५१९५	१-५
३९	श्री ने.रा.मा.वि.डाँडागाउँ पैति नौमुले गा.पा.७ दैलेख	श्री दिप ब.चन्द	९८२२५२३५१५	१-१०
४०	श्री जगनाथ प्रा.वि.राँका नौमुले गा.पा.७ दैलेख	श्री कर्ण ब.चन्द	९८६८७१५६६८	१-५
४१	श्री सन्तोषी प्रा.वि.जरिखाना नौमुले गा.पा.७ दैलेख	श्री यामुना सुबेदी	९८१९५२०९५१	१-३
४२	श्री अरनिको मा.वि.गिरखानी नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री प्ररदीप खड्का	९८४४८४२७२१	१-१२
४३	श्री ने.रा.आ.वि.ठानडाँडा नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री टोप ब.चन्द	९८१२५०५८०९	१-१०
४४	श्री जगनाथ प्रा.वि.बाउदे नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री प्रेम ब.खनाल	९७४८०२०८९७	१-५
४५	श्री बसन्त प्रा.वि.लाम्पटा नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री प्रकाश चन्द	९८००५५५१६८	१-३
४६	श्री जनज्योति प्रा.वि. अम्लायचौर नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री कमल अधिकारी	९८१२४६०७२२	१-५
४७	श्री खाडा प्रा.वि.चौराठा नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री बालकृष्ण शर्मा	९८२२५४५८१५	१-५
४८	श्री गौतम बुद्ध प्रा.वि.सानीमाखु नौमुले गा.पा.८ दैलेख	श्री टिका राना मगर	९८०४५५७२१५७	१-३
४९	श्री प्रगतिशील प्रा वि फुस्रेडाँडा	श्री सुन्दर बुढा मगर	९८२२४७२८७३	१-३

५.७ संस्थागत विद्यालहरुको विस्तृत विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	कक्षा	प्रअको नाम	प्रअको फोन नं
१	श्री पाईनियर भिजन भिजन एकेडेमी	नौमूले गा पा १	१-८	प्रदिप अधिकारी	९८४५६२०२५२
2	श्री हिमशिखर विद्यामन्दिर	नौमूले गा पा १	१-५	तारा शाही	९८१४५५९६२६४
3	श्री लिटिल एन्जल्स बोर्डिङ स्कुल	नौमूले गा पा १	१-५	पुष्पा के.सि.	९८२८७६७५४६

५.८ विद्यालहरुको विस्तृत विवरण

School Year : 2079						
P|D|LL|S			Total			
S.N.	Code	Name	Girls	Boys	Others	Total
१	600050001	Tulashi Ma Vi Naupheri	123	152	0	275
२	600050002	Ma. BI. Alegaun	150	107	0	257
३	600050003	Birendra Basic School Niraga	87	82	0	169
४	600050004	Aishworya Basic school	56	65	0	121
५	600050005	Mahawai B.S. Thulochamlaya	50	48	0	98
६	600050006	Janakalyan Basic Shcool	22	21	0	43
७	600050007	Bhirab Pra V Dhanshar	13	15	0	28
८	600050008	SHREE PRAGATISHIL PRIMARY SCHOOL	7	18	0	25
९	600050010	Patalpani Babike	10	11	0	21
१०	600130001	Araniko Secondary School	167	140	0	307
११	600130002	Ni Ma Vi Thandanda	157	173	0	330
१२	600130003	Janajyoti Pra V	32	35	0	67
१३	600130004	Jaganath Pra V	68	33	0	101
१४	600130005	Basanta Pra V	12	12	0	24
१५	600130006	Khanda Basic School	50	59	0	109
१६	600130008	Gautam Budha Pra V	27	28	0	55
१७	600220001	Kalika Ma Vi	162	232	0	394
१८	600220002	Mahendra Basic school Chepte	68	80	0	148

१९	600220003	Kalika Pra V	26	18	0	44
२०	600220004	Shiva Pra V	20	41	0	61
२१	600220005	Baraha Pra V	23	30	0	53
२२	600220006	Bal Sital Pra V	26	19	0	45
२३	600380001	Bhairab Nath Pra V	14	15	0	29
२४	600380002	Laligurans Secondary School	92	99	0	191
२५	600380003	Geta Bhairab Pra V	38	42	0	80
२६	600380004	Phulbari Pra V Naumula Naulaghar	13	3	0	16
२७	600390001	Bhairab Pra V	12	24	0	36
२८	600390002	Ne.Ra Ma. Bi. Dwari	162	207	0	369
२९	600390003	Bal Pra V	35	21	0	56
३०	600390004	Ne .Ra Basic school Jaisidanda	46	40	0	86
३१	600390005	Bulbule Pra V	32	34	0	66
३२	600390006	Saraswati Pra V	40	36	0	76
३३	600390007	Jana Jagriti Pra V	12	6	0	18
३४	600390008	Bal Pra bi	10	14	0	24
३५	600390010	Janta Bhagawati	15	19	0	34
३६	600490001	Shiva Shakti Ma. Bi. Salleri	198	179	0	377
३७	600490002	Santoshi Basic School	27	33	0	60
३८	600490003	Ne. Ra. Ma.Bi. Dandagaun,Paiti	252	209	0	461
३९	600490004	Jagan Nath Pra Vi	39	46	0	85
४०	600490005	Bhairab Pra Vi Naumule 6 Dailekh	12	16	0	28
४१	600490006	Janata Pra Vi	30	25	0	55
४२	600490007	Gogan Pani Pra V	2	5	0	7
४३	600490008	Chautara Pra V	14	5	0	19
४४	600550001	Bhairab Secondary School	526	464	0	990
४५	600550002	Pra V Lekh Toli	17	37	0	54
४६	600550003	Ne Ra Basic School Toli	60	67	0	127
४७	600550004	Bhawani Pra V	32	35	0	67
४८	600550005	Ne.Ra.Ma. Bi. Bhanghari	185	137	0	322
४९	600550006	Pra V Awaltoli	19	21	0	40
५०	600550009	Bhirab Krishna Pra V Raili Toli	16	21	0	37

५१	600550011	Pioneer Vision Academy	50	80	0	130
			3356	3359	0	6715

६ सन्दर्भ सामग्रीहरु

क्रस	तथ्यांक	स्रोत
१	पालिकाको भौगोलिक विवरण	https://cbs.gov.np/district-profile/
	जनगणाना २०७८ को विवरण	
	अन्य पृष्ठभूमिको तथ्यांक	
२	खुद कुल भर्ना, छोड्ने, दोर्हाउने, उतिर्ण दर	https://cehrd.gov.np/infocenter/17
३	सिकाइउपलब्धी विद्यार्थी विवरण	https://iemis.doe.gov.np/
४	विद्यार्थीविवरण	
५	शिक्षकसहित अन्य	स्थानीयतहका विभिन्न दस्तावेजहरु

७ महत्वपूर्ण लिंकहरु

शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	http://www.moe.gov.np
शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र	https://www.doe.gov.np
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र	https://www.moecdc.gov.np
विद्यालय शिक्षक किताबखाना	http://www.stro.gov.np/ne
परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी, भक्तपुर	http://www.neb.gov.np
शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, दैलेख	https://www.doe.gov.np
नौमूले गाउँपालिका	https://naumulemun.gov.np

८ शैक्षिक गुणस्तर सुधार

गाउँपालिकाको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. नीति निर्माण गर्ने।
२. स्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्ने।
३. अनुगमन, मूल्याङ्गन, निर्देशन, नियन्त्रण गर्ने।
४. पुरस्कार तथा दण्डको कार्यान्वयन गर्ने।
५. अपूग जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने।

६. आवश्यक्ता अनुसार ई।सि।डी।, घुम्ती विद्यालय, स्कुल भ्यान तथा सामुदायिक आवासीय विद्यालयको संचालन गरी विद्यालय संख्या तथा शिक्षक दरबन्दी थप घट गर्ने।
७. प्रधानाध्यापक सँग कार्य सम्पादन सम्झोता गर्न सूचक तयार गरी लागू गर्ने गराउने।
८. शैक्षिक क्यालेण्डर निर्माण गरी लागू गर्ने।
९. सरोकारवालाहरुसँग अर्धबार्षिक रुपमा समीक्षा गर्ने।
१०. विपन्न तथा जेहेन्दार विद्यार्थीको लागि छात्रवृत्ति व्यवस्थापन गर्ने।
११. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सबै विद्यालयहरुमा थप विषयको पठन(पाठनको लागि विद्यालयको आन्तरिक श्रोतबाट शिक्षक राख्को लागि विद्यालयले लिन सक्ने शुल्कको निर्धारण गरीदिने।
१२. इ.लर्निङ्कको वेयवस्थापन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयारीको लागि समन्वय र सहयोग गर्ने।
१३.ई.लाईब्रेरी तथा इ.लर्निङ्क कक्षा संञ्चालनको लागि १ जना सूचना प्रविधि मैत्रि घुम्ती शिक्षकको व्यवस्था गर्ने । विद्यालयको शिक्षण सिकाई तथा व्यवस्थापन सूचना प्रविधि मेत्री बनाउन आवश्यक सहयोग गर्ने।
१४.आवस्यक्ताको आधारमा शिक्षक कर्मचारीहरुको आवश्यक व्यवस्था गर्ने।
१५.सगरमाथा टिन्स कल्ब तथा बाल कल्वहरुलाई प्रभावकारी बनाउने।
१६.प्रधानाध्यापक लाई प्रोत्साहन भक्ता सहित कार्यसम्पादन सम्झौता गरी बिषेश जिम्मेवार तथा जवाफदेही बनाउने।
१७.प्रत्येक वडामा अभिभावक सँग शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धमा अन्तरक्रिया गर्ने।
१८.स्थानीय पाठ्यकम तर्जुमा गरी लागू गर्ने।
१९.आवस्यक्ता अनुसार शैक्षिक परामर्श समिति गठन गर्ने।
२०.अतिरिक्त समय काम गर्ने शिक्षक कर्मचारीहरुको लागि सट्टा बिदा वापत साझेदारीमा (उत्कृष्ट) शैक्षिक अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाउने।
२१.विद्यालयको भौतिक व्यवस्थापनमा आवश्यक सहयोग गर्ने।
२२.शौक्षिक जनशक्ति व्यवस्थापनमा क्षमता विकास तालिम, गोष्ठी संचालन गर्ने।
२३.फरक क्षमताका बालबालिका र विद्यार्थीको आवश्यक व्यवस्थापन गर्ने।
२४.संस्थागत विद्यालयको उचित व्यवस्थापन गर्ने।
२५.विद्यालयको जोनिङ्ग र नक्शाङ्कन स्वतन्त्र र वस्तुगत आधारमा गर्ने।
२६.विद्यालयमा अन्तरगत स्वयमसेवक परिचालनको नीति बनाउने। (गाउँ शिक्षा सेवा अभियान)
२७.गाउँपालिका स्तरीय एक सामुदायिक पुस्तकालय स्थापना गर्ने।
२८.बालमैत्री पूर्वाधार फर्निचर), कक्षाकोठा, शौचालय, खेलमैदान, कम्पाउण्ड निर्माण गर्ने गराउने।
२९.प्रत्येक तहका बिद्यालयहरुको बार्षिक नतिजा विश्लेषण कम्तिमा एक पटक रार्ने गराउने।
३०.संघ, प्रदेश, स्थानीय सरकार र अन्य सरोकारवालासँग आवश्यक समन्वय गर्ने।
३१.कानुनले निर्दिष्ट गरेका आवश्यक अन्य काम गर्ने।

राजनितिक दलको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. विद्यालय शान्ति क्षेत्र कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने।
२. शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा जिम्मेवारपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने।
३. नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने।
४. शिक्षाको पहुँच भन्दा बाहिर रहेका बाल बालिकाहरुलाई विद्यालय जाने वतावरण तयार गर्ने।

५. अन्य आवश्यक सहयोग गर्ने।

शिक्षाप्रेमी, समाजसेवी र संघ संस्थाहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. सामाजिक भावना विकासको लागि चेतनामूलक तालिम गोष्ठी आदि कार्यक्रमको संचालन गर्ने।
२. आर्थिक, भौतिक, सामाजिक सहयोग गर्ने।
३. नीति निर्माण र कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने।
४. बौद्धिक क्षमता तथा अनुभवलाई समेटी सम्बन्धित सरोकारवाला क्षेत्रमा पृष्पोषण दिने।
५. शिक्षा क्षेत्रमा देखा पर्ने विकृती विसंगतिहरुलाई पहिचान गरी सरोकारवाला समक्ष सूसुचित गर्ने।
६. शिक्षाको पहुँच भन्दा बाहिर रहेका बाल बालिकाहरुलाई विद्यालय जाने वतावरण तयार गर्ने।
७. अन्य आवश्यक सहयोग गर्ने।

विद्यालय व्यवस्थापन समिति भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. विद्यालयको अभिभावकत्व ग्रहण गर्ने।
२. विद्यालयको नियमित अनुगमन गर्ने।
३. नियमित मासिक बैठक गर्ने।
४. शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धमा त्रैमाषिक अन्तर्रक्रिया तथा समीक्षा गर्ने।
५. स्रोतसाधनको व्यवस्थापनमा आवश्यक पहल गर्ने।
६. प्रशिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकको अन्तरसम्बन्ध स्थापनाको लागि सहयोग गर्ने।
७. सरकार, जनप्रतिनिधि तथा अन्य सरोकारवाला कार्यालय संघ संस्था सँग समन्वय गर्ने।
८. जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने।
९. गुणस्तरीय शैक्षिक वातावरण निर्माणको लागि प्रमुख भूमिका निर्वाह गर्ने।
१०.शैक्षिक योजना तर्जुमामा सहयोग गर्ने।
११.समस्या पहिचान गरी समाधानको पहल गर्ने।
१२.अक्षयकोषको स्थापनाको पहल गरने।
१३.शैक्षिक गुणस्तरका लागि सहयोग जुटाउन आवश्यक पहल गर्ने।
१४.ऐन तथा नियमावली मा तोकिएको कार्य गर्ने गराउने। (कानुन)
१५.अन्य आवश्यक सहयोग गर्ने।

शिक्षक महासंघको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. नीति निर्माण तथा कार्यान्वयनमा सहमोग गर्ने।
२. गुणस्तरीय शिक्षाको लागि उदाहरणीय गर्ने अनुकरणीय योगदान /।
३. सबै सरोकारवालाहरुबीच सेतुको काम गर्ने।
४. शिक्षक, कर्मचारी तथा शैक्षिक समस्या समाधानका लागि सहयोग गर्ने।
५. अन्य आवश्यक सहयोग गर्ने।

प्रधानाध्यापकको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. कुशल नेतृत्व तथा व्यवस्थापकको भूमिका निर्वाह गर्ने।
२. विद्यालयको शैक्षणिक योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने।

३. आर्थिक योजना तर्जुमा, अनुशासन, पारदर्शीता कायम गर्ने गराउने।
४. विद्यालयको भौतिक सम्पतिको अभिलेखीकरण गरी संरक्षण गर्ने गराउने।
५. कार्यसम्पादन सम्झौता अनुरुपका शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने।
६. शिक्षक, कर्मचारी र विद्याथीमा अनुशासन कायम गराउने तथा समन्वय गर्ने गराउने।
७. विभिन्न सरोकारवालाहरु सँग समन्वय गर्ने।
८. सम्बन्धित पदले गर्ने भनि विभिन्न ऐन कानुनमा उल्लेखित कार्य गर्ने गराउने।
९. निक्षक तथा कर्मचारीहरुलाई पुरस्कार र दण्डको लागि मूल्याङ्घन गरी सिफारिस गर्ने।
१०. विद्यालय हाता र कक्षा कोठामा अनावश्यक मोवाईल प्रयोगमा नियन्त्रण गर्ने गराउने।
११. शुक्रवार अतिरिक्त क्रियाकलाप गरने अथवा पूर्ण कक्षा संचालन गर्ने।
१२. मासिक रुपमा अनिवार्य स्टाफ बैठक बस्ने।
१३. सबै विद्यार्थीलाई उपस्थिति, प्रगति विवरण, शुल्क र कार्य बिबरण पुस्तिकाको व्यवस्था गर्ने।
१४. सबै आ,.वि. मा.वि, मा कराते तेक्वान डो, उशु, लगायतका खेलहरु समावेश गर्ने।
१५. शिक्षक, कर्मचारीहरुको कार्य विवरण (TOR) तयार गरी लागु गर्ने।
१६. सहायक प्रतथा लेवल ईन्चार्जको ब्यवस्थापन गरी जिम्मेवारी प्रदान गर्ने .अ.।
१७. ऐन तथा नियमावली मा तोकिएको कार्य गर्ने गराउने। (कानुन)
१८. अन्य आवश्यक कार्य गर्ने।

शिक्षकको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. पाठयोजना अनुसार विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण गर्ने।
२. समयको पूर्ण पालना गर्ने।
३. समयानुकूल प्रविधिको प्रयोग तथा शैक्षिक सामाग्री को प्रयोग गरी शिक्षण गर्ने।
४. पेशाप्रति सम्मान हने गरी बफादार भई कार्य गर्ने।
५. प्र.अ., आफ्नो विषय र जिम्मेवारी प्रति उत्तरदायी हुने।
६. बहुप्रतिभा सहितको सृजनात्मकतालाई अधिकतम् प्रयोग गर्ने।
७. आदर्श शिक्षकको भूमिका निर्वाह गर्ने।
८. विद्यार्थी र अभिभावक बिचको सेतुको काम गर्ने।
९. अनुशासन कारयम गर्ने आवश्यक भूमिका न्विाह गर्ने।
१०. ऐन तथा नियमावली तथा कानुनमा तोकिएको कार्य गर्ने गराउने।
११. अन्य आवश्यक कार्य गर्ने।

विद्यार्थीको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. विद्यालयमा नियमित, समयमा र समयसम्म अनिवार्य उपस्थित हुने।
२. प्रत्येक कक्षामा बसी कक्षाकार्य, परियोजनाकार्य र गृहकार्य अनिवार्य गर्ने।
३. पोशाक र परिचय पत्र अनिवार्य लगाउने।
४. अनुशासन र आचारसंहिता पालना गर्ने।

५. अतिरिक्त क्रियाकलापमा अनिवार्य सहभागी जनाउने।

६. बाल कल्ब गठन गरी बालक देखि बालक सम्भको (Child to child) र बाल अधिकारका कार्यक्रम संचालन गर्ने।

अभिभावकको भूमिका तथा जिम्मेवारी

१. बालवालिकाहरुलाई नियमित, समयमा र समयसम्म विद्यालय पठाउने गर्ने।

२. आावश्यक शैक्षिक सामाग्रीको प्रवन्ध गर्ने।

३. दिवा खाजाको व्यवस्था गर्ने।

४. घरमा पढ्ने वातावरणको सृजना गर्ने।

५. समय समयमा बिद्यालयामा गई शैक्षिक अवस्थाको प्रविद्यालय शिक्षक सग अन्तरकृया तथा .अ. गर्ने।

६. अभिभावक बैठक, भेला र गोष्ठीमा अनिवार्य सहभागीता जनाउने।

७. बालवालिकालाई लागू पदार्थ, कूलत र दुर्व्यसनको निगरानी गर्ने।

८. वालवालिकालाई मोवाईलको सहि सदुपयोग गर्न सचेत गराउने।

९. विद्यालयको शैक्षिक भौतिक वातावरण निर्माणमा सहयोग पुर्याउने।

सन्दर्भ सामग्रीहरु

- विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारुप, (२०६३), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- विद्यालय शिक्षाका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारुप, (२०७१), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- विद्यालय शिक्षाका राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारुप, (२०७६), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन, (२०७६), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- आधारभूत शिक्षा पाठ्यक्रम, (२०६९), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- आधारभूत तह -१कक्षा)३ पाठ्यक्रम (, (२०७६), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- शैक्षिक स्मारिका (२०७५), शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र भक्तपुर
- शैक्षिक स्मारिका (२०७६), शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र भक्तपुर
- शैक्षिक स्मारिका (२०७७), शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र भक्तपुर
- नेपालको संविधान (२०७२), कानून किताव खाना काठमाडौँ
- शिक्षा सम्बन्धी ऐन नियम तथा राष्ट्रिय शिक्षा नीति (२०७६), कानून किताव खाना काठमाडौँ
- आर्थिक सर्वेक्षण (२०७७), अर्थ मन्त्रालय
- पन्ध्रौँ योजनाको आधारपत्र, सोपान मासिक डिल्लीबजार
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन (२०७४), कानून किताव खाना काठमाडौँ
- प्रधानाध्यापक नेतृत्व क्षमता विकास तालिम (२०७४), शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र भक्तपुर

- माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०७१, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर
- शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय आबद्ध विभिन्न वेभसाइटहरु
- विभिन्न बुलेटिन, पत्रपत्रिका, नीति, निर्देशिका तथा पछिल्ला शैक्षिक तथ्याङ्क
- शिक्षा क्षेत्रको योजना २०७७ **DRAFT,** शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
- स्थानीय तहको शिक्षा योजना निर्माणसम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७८, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र,सानोठिमी, भक्तपुर

धन्यवाद